ГОЛОС УКРАЇНИ

Влада — Радам!

Газета Верховної Ради України ◆ № 173 (423) П'ятниця, 11 вересня 1992 року ◆ Ціна 2 крб.

ЗУСТРІЧІ В СЕНАТІ ТА БІЛОМУ ДОМІ

ВАШИНГТОН. 10 вересня. (УКРІНФОРМ). Триває візит до Вашингтону парламентської делегації на чолі з Головою Верховної Ради України Іваном Плющем. Вчора глава українського парламенту мав зустріч з сенаторами Річардом Лугером та Семом Нанном. У ході розмови обговорювалося питання ратифікації парламентом України та Конгресом США Угоди про скорочення стратегічних ядерних озброєнь.

Голова Верховної Ради республіки підкреслив відданість України своїм зобов'язанням будувати без'ядерну позаблокову державу. Разом з тим Іван Плющ наголосив на необхідності забезпечення міжнародних гарантій національної безпеки України після остаточної ліквідації ядерної зброї на її території.

Під час бесіди також обговорювалося питання надання Україні фінансової та технологічної допомоги з боку США у знищенні ядерної зброї на її території. Відбувся обмін думками щодо практики парламентської роботи в обох країнах.

Того ж дня Голова Верховної Ради України мав зустріч у Білому домі з представниками Президента Сполучених Штатів Америки. З американського боку в розмові взяли участь помічник Президента з питань національної безпеки генерал Брент Скоукрофт, директор відділу Росії та Євразії Ради національної безпеки Ніколас Бернс. У зустрічах в Сенаті та Білому домі брали участь Надзвичайний та Повноважний Посол України в США Олег Білорус, члени парламентської делегації України.

ПРЕС-КОНФЕРЕНЦІЯ У ВАШИНГТОНІ

Як ми вже повідомляли, Голова Верховної Ради Іван Плющ, перебуваючи в американській столиці, зустрівся з представниками засобів масової інформації Сполучених Штатів у Національному клубі преси.

— За рік, що минув з часу проголошення державної незалежності України, — заявив глава парламенту республіки, — країна створила міцну правову базу для побудови демократичної держави. Парламент України прийняв 123 закони і понад 500 постанов, що охоплюють усі сфери діяльності суспільства.

Історичним рішенням Верховної Ради Іван Плющ назвав прийняття Акта проголошення незалежності України 24 серпня 1991 року, з якого почався відлік справжньої державності республіки.

(Закінчення на 3-й стор.).

ЯК КОЗАКИ ВЛАДУ ДІЛЯТЬ,

або Кілька зауважень щодо заяви прес-служби Кабінету міністрів з приводу публікації в «Голосі України»

Ряд газет, зокрема «Сільські вісті», «Робітнича газета», «Правда Украины», надрукували 9 вересня заяву прес-служби Кабінету міністрів України з приводу вміщеного 5 вересня в газеті «Голос України» матеріалу з позачергового засідання Президії Верховної Ради України.

Скажемо одразу, що вирази в заяві прес-служби типу «авантюрне твердження автора», «перш ніж фабрикувати інсинуації, звинувачуючи уряд в бездіяльності», ми відносимо на рахунок особливостей стилю і рівня інтелігентності прес-служби Кабінету. Зауважимо лише, що саме подібний тон заяви спонукав нас подзвонити у відповідну службу Кабінету міністрів і повідомити, що подібного гатунку документи газета Верховної Ради України не друкує. Для цього знайшлися інші видання. Що ж, спасибі їм за рекламу нашої газети в період передплатної кампанії.

(Закінчення на 2-й стор.).





Понад двісті тисяч кримських татар уже повернулися на свою історичну батьківщину. По всьому Криму активно будуються селища і мікрорайони, з них 170 нараховуватимуть 100 і більше будинків. Створено спеціальний будівельний трест, окремі будорганізації, будівельний батальйон. Вони допоможуть освоїти в 1992 році 6,2 мільярда карбованців, виділених урядом України на повернення депортованих громадян.

Фото Олександра ОБУХОВСЬКОГО.

У ЗВ'ЯЗКУ з порушенням строків будівництва житла для переселення жителів селища Народичі Житомирської області та з метою прискорення відселення сімей, у складі яких є діти віком до 18 років, Кабінет міністрів України зобов'язав обласні держадміністрації зарезервувати 130 квартир у будинках, що вводяться в експлуатацію у другому півріччі поточного року з рахунок 15 відсотків, передбачених Законом України про статус і соціальний захист громадян, які потерпіли внаслідок Чорнобильської катастрофи.



ПРО ВІДКРИТТЯ ШОСТОЇ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ ДВАНАДЦЯТОГО СКЛИКАННЯ

Відкриття шостої сесії Верховної Ради України дванадцятого скликання відбудеться 15 вересня 1992 року об 11-й годині в сесійному залі Верховної Ради України.

Реєстрація народних депутатів України, які прибувають на шосту сесію, провадиться 14 і 15 вересня 1992 року з 9-ї години у Будинку Верховної Ради України, вул. М. Грушевського, 5. Вхід з 2-го під'їзду.

Пишемо нову Конституцію України

Не загострюймо ситуацію

ЛИСТ ГОЛІВ РАЙОННИХ ТА МІСЬКИХ РАД НАРОДНИХ ДЕПУТАТІВ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Сьогодні народ України стоїть на порозі прийняття нової Конституції. Це — головний документ, який повинен закріпити на найвищому рівні реальну незалежність відновленої самостійної України, дати напрямок подальшої політичної, економічної та законотворчої роботи.

Суттєвим у проекті є відображення таких важливих проблем, як власність і влада. Проектом Конституції передбачено дві форми власності — публічну та приватну (глава 8). Проігноровано реально існуючу в країні форму власності — колективну.

Якщо конституційно закріпиться таке положення, це враз негативно відіб'ється на багатьох галузях економіки і, в першу чергу, на сільському господарстві, де колективна форма діяльності переважає, і де з нею пов'язує своє майбутнє більшість сільського населення. Колективна власність є й економічною основою споживчої кооперації, яка домінує в торговельному обслуговуванні селян. Крім того, невизнання цієї форми власності в найвищому законі держави веде за собою перегляд цілої низки законодавчих актів, прийнятих Верховною Радою. Треба буде докорінно змінювати «Державну програму приватизації майна державних підприємств», а Закон «Про колективне сільськогосподарське підприємство» зовсім відмінити.

Тому, на наш погляд, у главі 8 (статтях 66, 68) потрібно поряд з публічною і приватною власністю передбачити і колективну власність, сформулювавши її суть у статті 66 в такій редакції: «Колективна власність — це спільна власність юридичних та фізичних осіб, де кожному суб'єкту належить частина власності, обумовлена паєм».

Про владу. Сьогодні з усіх боків лунає багато критики на діяльність Рад, їх неспроможність вирішувати злободенні проблеми життя на підвідомчих територіях. Критика справедлива, але наскільки вона заслужена? За останні п'ять років Ради керуються в своїй діяльності вже четвертим законом. З прийняттям кожного законодавчого акта відбувалися зміни в керівних ланках Рад, методах і організаційних формах їх роботи. Все це негативно відбилося на діяльності Рад, зумовило зниження їхнього авторитету серед населення, зниження активності депутатів.

На жаль, проект нової Конституції тільки загострює ситуацію. Запропонована в цьому документі система організації місцевих органів влади має такі недоліки:

— виключення органів місцевих Рад народних депутатів із системи державної влади, зміна назви і структури вищого законодавчого органу (однопалатна Верховна Рада та двопалатні Національні збори) ліквідують вертикальну систему Рад народних депутатів усіх рівнів;

— проект Конституції передбачає контроль за діяльністю обраних народом Рад з боку призначуваних голів місцевої державної виконавчої влади, від участі у формуванні якої населення усувається. Все це вступає в протиріччя з проголошеним у статті 3 проекту принципом, згідно з яким народ, який складають громадяни всіх національностей, є єдиним джерелом державної влади, місцевого і регіонального самоврядування;

— великий сумнів викликає запропонована в проекті Конституції система радників, які після обрання стають відповідальними за певну сферу самоврядування відповідної територіальної громади і очолюють виконавчі органи. Це призведе до автоматичного перетворення Рад з представницького органу в колегіальний виконавчий, що суперечить самій ідеї Рад;

— на регіональному рівні передбачається виконавча діяльність Рад поряд з місцевими органами державної виконавчої влади. Це призведе до паралельних структур виконавчої влади, а по суті до двовладдя в областях та районах.

Всі ці недоліки, на наш погляд, не дають можливості прийняти розділи «Місцеві органи державної виконавчої влади» та «Місцеве і регіональне самоврядування» в запропонованій проектом редакції. Вони потребують повного вилучення і переробки на таких засадах:

— єдина система Рад як органів державної виконавчої і представницької влади. Кожен рівень Рад повинен бути наділений своїми повноваженнями по управлінню підвідомчими територіями. В межах цих повноважень Ради незалежні. Незаконні рішення припиняються прокуратурою до прийняття рішення судом;

— Ради формують єдині виконавчі органи на даній території. Сільські, селищні, міські Ради формують їх безпосередньо, районні та обласні Ради висувають для затвердження Президентом України кандидатури голів місцевої та виконавчої влади. За порушення законів України глава виконавчої влади регіонального рівня звільняється Президентом за згодою Ради;

— виконавчі органи всіх рівнів наділяються делегованими державою повноваженнями, за виконання яких вони підзвітні перед вищими органами державної виконавчої влади.

Для вирішення питань територіального самоврядування місцеві виконавчі органи наділяються Радою повноваженнями, за які вони відповідають перед Радою.

Реалізація цих засад, на нашу думку, дасть можливість до кінця розкрити потенціал Рад, збалансувати протиріччя між державними та місцевими інтересами, між органами представницької та виконавчої влади.

І останнє. За минулі роки Верховна Рада України, як організаційна структура законодавчої влади республіки довела свою спроможність реалізувати надані їй повноваження. Тому ми не бачимо необхідності ні в її перейменуванні, ні в переході на двопалатну структуру.

Ми, голови, заступники голів міських та районних Рад народних депутатів, звертаємось до населення, депутатів усіх рівнів Рад області із закликом, активізувати обговорення проекту нової Конституції України і водночас висловити своє ставлення до наших пропозицій.

Віктор МІЩЕНКО, Анатолій ЧУМАЧЕНКО, Олександр ФЕСЮН, Микола ЗАБАРА, Іван ГРИЩЕНКО, Анатолій ГАРБАР, Віктор САВЧЕНКО, Михайло МАКАРЕНКО, Юрій / ДУМАНЧУК, Людмила ХМІЛЕНКО, Григорій ЛЕВЕНКО, Михайло БЕРЕЗІН, Іван ФОСТІК, Василь ТИЩЕНКО, Володимир БОРИСОВ.

ЯК КОЗАКИ ВЛАДУ ДІЛЯТЬ

(Закінчення. Початок на 1-й стор.)

А тепер — про речі значно принциповіші. Прес-служба Кабінету вказує Президії Верховної Ради в своїй заяві: «...ніякого рішення з питання страйку Президія не прийняла, та й не могла прийняти, оскільки згідно з Конституцією до компетенції Президії входить розгляд питань, пов'язаних з проведенням сесій, обговорення законодавчих документів тощо». Розшифруємо оте «тощо». Розгорнемо Конституцію України. Стаття 106. Пункт 6. Президія Верховної Ради України **«здійснює контроль за додержанням Конституції України»**. Страйкарі порушили не тільки законодавство, яке не дозволяє страйкувати працівникам залізничного та авіатранспорту, але 57 й 63 статті Конституції. Зокрема, стаття 63 говорить: **«Громадянин України зобов'язаний поважати права і законні інтереси інших осіб...»**. В даному разі були порушені права пасажирів, які придбали квитки і мали абсолютне право, на те, щоб їх відвезли вчасно і за призначенням. На перегонах стояли поїзди з людьми. Старі, молоді, жінки й особливо діти — всі потерпали. Було порушено права десятків тисяч людей. То хіба могла Президія Верховної Ради мовчки спостерігати, коли нехтується закон і права людини?!

Отож радимо прес-службі Кабінету не лише стиль вдосконалювати, а й Конституцію і інші закони ретельно вивчати. Воно таке діло, що згодиться.

Тож враховуючи вищенаведене, нас не дивує і ось такий безпідставний випад у заяві: «Страйк міг би закінчитися ще о 22-й годині 3 вересня, а значно раніше, якби не одна обставина. На 14-у годину 3 вересня Комісією Кабінету міністрів була досягнута домовленість з представниками вільних профспілок, і авіадиспетчери було зайняли місця біля пультів управління. О 15-й годині того ж дня розпочалося засідання Президії Верховної Ради, на яке, без погодження з Прем'єр-міністром, були викликані члени урядової комісії, уповноважені вести переговори. Їхня відсутність у такий гарячий час впродовж трьох годин (!) була розцінена лідерами профспілок як небажання вести подальші переговори, внаслідок чого авіадиспетчери знову полишили свої робочі місця. Так, унаслідок прямого втручання в справи виконавчої влади була загострена обстановка навколо страйку».

Ось так. Мабуть, бракувало телефонів,щоб вчасно повідомити Президію ВР про такі важливі речі. До того ж, жоден із запрошених керівників відомств і словом не обмовився, що він вкрай потрібен «на передовій». Президія б зважила, запросила б заступника. Ну а щодо «прямого втручання у справи», то це вже ми з'ясували. В цілому ж цей випад шитий білими нитками.

А ось ще одне твердження прес-служби Кабінету: «...питання про страйк не було внесено до порядку дня, а обговорення виникло цілком спонтанно». Ми не будемо говорити, що це «авантюрне твердження» чи «інсинуації». То — не наш стиль. Скажемо просто й по-нашому: це — неправда. Питання про страйк стояло першим в порядку денному засідання Президії ВР.

Може, таки слід погодитися з думкою, висловленою в заяві Федерації незалежних профспілок України: «Така ситуація стала можливою внаслідок непродуманих, непослідовних дій уряду в проведенні економічних реформ». Що ж стосується нашої газети, то ми лише стисло переповіли те, про що йшлося на Президії ВР. А там якраз і акцентувалося, що дану проблему має вирішити виконавча влада. Ніхто на цю її прерогативу не зазіхав. Якби працівники прес-служби Кабінету потрудилися погортати стенограму засідання Президії ВР, то вони б побачили, що саме на цьому, на невтручанні у справи виконавчої влади, й наголосив з самого початку перший заступник Голови Верховної Ради України Василь Дурдинець. І окреслив питання, в яких слід розібратися на засіданні у зв'язку зі страйком. Стисло їх можна сформулювати так: чи все було зроблено відповідними органами, щоб запобігти страйку; як застосовується чинне законодавство; які, можливо, прогалини в законодавстві виявила ця подія. Як бачимо, Президія ВР займалася саме своєю справою. І прийняла відповідну Постанову в межах своєї компетенції.

Йде розподіл влади. На законодавчу, виконавчу, судову. Процес цей непростий, враховуючи нашу одноводну спадщину. І тертя ще будуть. Але давайте їх долати спокійно і без перекручень. Уряд у нас є. Але чи є у нас уряд продуманих, цілеспрямованих реформ? Відповідь на це запитання залежить від самого уряду. І тут ніякими заявами прес-служби не обійтися. Тим більше, що вона чомусь запозичила стиль розносів на політбюро та ще й не останніх його років.

Редколегія «Голосу України».

Заява Консультативної Ради незалежних профспілок України

У зв'язку з публікацією у засобах масової інформації Заяви прес-служби Кабінету міністрів України, вважаючи, що подібні заяви дезинформують громадськість, Центральний страйковий штаб заявляє:

Заява прес-служби Кабінету міністрів України з приводу того, що урядова комісія вела конструктивну роботу протягом майже двох місяців, а також, що до 14-ї години 3 вересня комісія Кабінету міністрів досягла домовленості з представниками незалежних профспілок, не відповідає дійсності, про що свідчать протоколи засідань комісії, підписані Гладушем та Климнушем.

Щодо 3 вересня, то лише після засідання Президії Верховної Ради України, на якому були присутні члени урядової комісії, незалежним профспілкам було запропоновано компроміс від імені Президента України о 17-й годині 30 хвилин.

Центральний страйковий штаб вважає, що уряд не побажав здійснити необхідні кроки для того, щоб страйк не відбувся.

Уряд був переконаний, що Незалежні профспілки не зможуть провести страйк. Це засвідчує те, що замість того, щоб продовжити переговори 1 вересня з профспілками й розв'язати до 8-ї години 2 вересня всі питання, члени урядової комісії й керівники галузей пішли на телебачення, де облили брудом Незалежні профспілки, а також запевнили народ України, що все буде гаразд.

Центральний страйковий штаб заявляє протест з приводу брехливої Заяви прес-служби Кабінету міністрів України та виступу В. Фокіна на прес-конференції 4 вересня.

Центральний страйковий штаб стверджує, що всі заяви членів Уряду про причини страйку, його масштаби не відповідають дійсності і є ні чим іншим, як спробою врятувати свої шкури перед початком шостої сесії Верховної Ради України, на якій цим панам треба буде відповідати.

ПРЕС-КОНФЕРЕНЦІЯ У ВАШИНГТОНІ

(Закінчення. Початок на 1-й стор.).

Голова Верховної Ради України розповів про роботу парламенту над проектом нової Конституції республіки. Україна має конституційний досвід ще від часів козацтва. Пилип Орлик розробив Конституцію за 80 років до прийняття Конституції США. Другою Конституцією України можна вважати документ, прийнятий 1919 року. Ці історичні правові документи, а також досвід європейських країн і США, були враховані під час підготовки проекту Основного Закону України, який нині обговорюється. Нова Конституція має стати історичною віхою на шляху до зрілої демократії в Україні, підкреслив Іван Плющ.

Разом з тим він заявив, що перед молодою державою постали численні проблеми перехідного періоду. Серед найболючіших питань — прискорення економічних реформ, роздержавлення суспільного майна, приватизація, насичення споживчого ринку товарами. Недавній вступ України до Міжнародного валютного фонду та Світового банку свідчить про міжнародне визнання правильності обраного шляху в галузі економічних реформ. Втім, на думку Голови Верховної Ради, темпи економічних реформ мають бути багато швидшими.

Значну увагу під час прес-конференції Іван Плющ приділив питанням ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС. Відповідаючи на запитання американських журналістів, він зазначив, що чорнобильська трагедія є аварією глобального масштабу і висновки з неї належить робити всьому світовому співтовариству. У цьому зв'язку Іван Плющ наголосив на необхідності широкої міжнародної фінансової та науково-технічної допомоги Україні в ліквідації наслідків катастрофи.

Окремо зупинився Іван Плющ на питанні про торгівлю зброєю. Він заявив, що торгувати зброєю Україна не збирається. Що ж до конкретних випадків, то нині внаслідок конверсії та інших обставин можуть виникнути разові взаємні домовленості.

УКРІНФОРМ.

ЗУСТРІЧ КЕРІВНИКІВ ДЕРЖАВНИХ ДЕЛЕГАЦІЙ

Згідно зі взаємною домовленістю 9 вересня у м. Москві відбулася чергова зустріч керівників і експертів державних делегацій України і Російської Федерації на переговорах з питань Чорноморського флоту, очолюваних першим заступником Голови Верховної Ради України В. В. Дурдинцем та заступником Голови Верховної Ради Росії Ю. Ф. Яровим.

Основною метою було продовження роботи, розпочатої в м. Києві 30 серпня ц. р., над проектами конкретних документів з реалізації Ялтинської угоди про принципи формування ВМС України і ВМФ Російської Федерації на базі Чорноморського флоту. Зокрема, тривало опрацювання проектів угоди про структуру, повноваження об'єднаного командування флотом у перехідний період.

На зустрічі наголошувалось, що державна делегація України робила і робитиме все можливе для того, щоб своєчасно і в повному обсязі закласти надійну правову базу для безумовної реалізації Ялтинської угоди, з врахуванням інтересів України.

Вже підготовлено проекти документів про принципи і механізм поділу Чорноморського флоту між Україною і Російською Федерацією, про статус, мету і завдання перехідного періоду, про комплектування Чорноморського флоту громадянами України і Російської Федерації на перехідний період, про порядок приведення до присяги військовослужбовців — громадян України і Росії, призваних для проходження служби на Чорноморському флоті, про спільне використання існуючої системи базування та матеріально-технічного забезпечення Чорноморського флоту в перехідний період, про забезпечення громадянських, політичних, економічних та соціальних прав військовослужбовців Чорноморського флоту, осіб, звільнених з військової служби, та членів їхніх сімей. У зв'язку з цим запропоновано прискорити розгляд цих проблем, практичне вироблення спільних документів на чергових робочих зустрічах делегацій.

Підкреслювалося, що делегація України, виходячи з Дагомиської і Ялтинської угод, виступає за найскоріше узгодження і підписання всього комплексу документів, які конкретизують статті Ялтинської угоди, що сприятиме ефективному її здійсненню, стабілізації обстановки на Чорноморському флоті, створенню на його базі ВМС України і ВМФ Росії у чітко визначені домовленостями строки.

Сторони поінформували, що Угода між Україною і Російською Федерацією про військово-морську символіку Чорноморського флоту на перехідний період, проект якої розглядався 30 серпня в м. Києві на попередній зустрічі керівників і експертів делегацій, підписана Президентами України і Російської Федерації, обговорили у зв'язку з цим питання про інформацію третіх держав щодо символіки Чорноморського флоту на перехідний період.

Керівники державних делегацій домовились, що наступна робоча зустріч відбудеться у Києві 21 вересня ц. р.

ПОЧЕСНИМ КОНСУЛОМ УКРАЇНИ В АВСТРАЛІЇ

призначено Зіну Боте. Вона відома як австралійська активістка по збору коштів на ліквідацію наслідків аварії на ЧАЕС.

Під час урочистого вручення пані Боте консульського патенту глава МЗС України Анатолій Зленко висловив надію, що вона гідно представлятиме інтереси України та її громадян на австралійському континенті.

Зі свого боку Зіна Боте подякувала за велику честь бути призначеною повноважним представником України в Австралії. Вона запевнила, що поставиться до цього завдання з великою відповідальністю.

БУДЕ ПРО ЩО ПОГОВОРИТИ

Як уже повідомлялося, 9 вересня в МЗС України відбулася прес-конференція української делегації, яка візьме участь у роботі 47-ї Сесії Генеральної Асамблеї ООН.

Голова делегації, керівник українського зовнішньополітичного відомства А. Зленко повідомив, що сесія, яка розпочнеться 15 вересня, збере представників 179 держав і розгляне близько 140 питань. Звичайно, план роботи делегації дуже насичений. Її члени візьмуть участь в обговоренні дуже широкого кола питань. Зокрема, Україна підтримає миротворчі акції ООН, ініціативу створення міжнародних сил швидкого реагування, виступить за розробку конкретних міжнародно-правових документів з багатьох питань тощо.

Українська держава через своїх представників роз'яснюватиме свою політику щодо ядерної зброї, заявить про готовність підписати міжнародну конвенцію про заборону хімічної зброї. Поза увагою нашої делегації не залишаться й економічні та екологічні, зокрема чорнобильські, проблеми, питання прав людини. Україна ознайомить сесію зі своєю політикою в цих галузях, висуне низку пропозицій.

Олексій ЄВСІКОВ.

ПОСПРИЯЙТЕ ФОНДУ СПРИЯННЯ...

Життя Рад

Президент України Леонід Кравчук видав Указ «Про Фонд сприяння становленню і розвитку місцевого та регіонального самоврядування України». Основними завданнями Фонду, відповідно до цього Указу, є: надання науково-методичної допомоги у становленні і розвитку самоврядування; сприяння органам самоврядування у розвитку демократичних форм і методів їх роботи; сприяння утвердженню правових засад у діяльності місцевого та регіонального самоврядування; вироблення на основі вітчизняного й міжнародного досвіду пропозицій та рекомендацій щодо вдосконалення організації і діяльності органів самоврядування.

Про те, що вже зроблено в цьому напрямі і що намічено зробити, розмова нашого кореспондента з доктором юридичних наук, професором Ігорем БУТКОМ.

— Ігоре Пилиповичу, діяльність будь-якої щойно утвореної організації починається з так званого «організаційного періоду». Як він проходить (якщо ще не завершився) в організації, яку ви очолюєте?

— Цей період, на жаль, ще не закінчився з причин, які здебільшого не залежать від нас, хоча дещо вже зроблено. В основному підібрана і вже активно працює штатна «команда» Фонду — сім висококваліфікованих працівників — фахівців у галузі державного будівництва, соціальної психології тощо, вийшов перший номер видання Фонду «Місцеве та регіональне самоврядування України». Сформована також група експертів Фонду з числа найкваліфікованіших фахівців різних галузей знань. Укладаються перші контакти на виконання замовлень, які почали надходити від місцевих Рад, дано перші консультації з питань реалізації повноважень і здійснення форм і методів роботи органів самоврядування тощо.

— Щодо проблем, розв'язання яких не зовсім залежить від вас...

— Досі не розв'язане питання про приміщення Фонду, хоча голова Київської міської Ради Василь Нестеренко і представник Президента України в Києві Іван Салій люб'язно надали одну кімнату в будинку, де розміщені міська Рада і Адміністрація представника Президента — на Михайлівському майдані. Проте однієї кімнати нам, звичайно, мало. По-друге, це, мабуть, тимчасове пристанище Фонду, оскільки ще не вирішено остаточно, за якою саме адресою розміщуватиметься міська Рада, поруч і в найтіснішому творчому зв'язку з якою думаємо працювати в майбутньому.

Питання приміщення це не стільки питання, так би мовити, комфорту і нормальних умов для праці наших співробітників, скільки питання постійної поштової адреси. Адже ми не можемо, скажімо, повідомити цю адресу (оскільки вона може виявитися тимчасовою) ані місцевим Радам України, ані іноземним партнерам, які шукають контактів з нами.

— Наскільки активно звертаються до Фонду органи місцевого самоврядування по науково-методичну допомогу і як саме Фонд організовує її?

— Незважаючи на відсутність постійної поштової адреси Фонду, нас все ж таки знаходять і звертаються за порадами, консультаціями, науковими розробками. Наведу тільки один приклад. Нещодавно до нас звернувся виконком Дніпродзержинської міської Ради з проханням розробити оптимальну, науково обгрунтовану модель структури виконавчого комітету міської Ради — вже не як державного органу, а як органу самоврядування. Ініціатива ця, скажу прямо, заслуговує на всебічне схвалення і підтримку, адже структура попередніх («державних») виконкомів складалася здебільшого без урахування, скажімо, тенденцій розвитку і співвідношення форм власності, демографічних зрушень тощо.

Ми виїхали до Дніпродзержинська. Кілька днів цікавих і змістовних розмов, нарад з головою міськвиконкому Сергієм Шершньовим та співробітниками апарату дали нам багато корисного матеріалу. Ми погодилися на виконання цієї роботи і думаємо протягом кількох місяців (мабуть, до жовтня цього року) її завершити. Це — перша велика робота, яку має виконати Фонд вже нинішнього року. Думаємо запропонувати для постійних комісій Верховної Ради проекти деяких законів, систематично консультувати місцеві Ради з різних питань їхньої діяльності, коментувати ті або інші закони тощо.

— А перспективні, якщо можна так сказати, «глобальні» проблеми розбудови державності і самоврядування України?..

— Таких проблем чимало, ми їх бачимо і думаємо «підступитися» до них. Взяти, наприклад, таку проблему, як проблема територіального устрою України. Її майже не вивчено науково і питань тут безліч. Чому б не провести спеціальну конференцію або, скажімо, міжнародний семінар з цих питань? В наших перспективних планах є ця та інші ідеї. Словом, планів та ідей багато, — хочеться їх реалізувати якнайшвидше і на добротному науковому рівні.

— Ви згадали про видання Фонду «Місцеве та регіональне самоврядування України». Чи не можна докладніше?

— На журнал ми покладаємо великі надії. Адже в ньому думаємо систематично вміщувати тексти законів та інших нормативних актів, які тією чи іншою мірою регулюють відносини, що стосуються повноважень, організації та діяльності органів самоврядування, коментарі до цих актів, нариси з позитивного (а також негативного) досвіду діяльності місцевих Рад; проблемні статті з теорії та практики діяльності органів самоврядування, історії розвитку самоврядування на Україні, висвітлювати зарубіжний досвід тощо. В портфелі редакції — статті відповідальних працівників державного апарату Віктора Волонця, науковців Ренольда Давидова, Миколи Корнієнка, Олександра Молодцова, Зої Яковенко та інших. Користуючись нагодою, хочу запросити депутатів та працівників апарату місцевих Рад, науковців, журналістів, усіх, кого цікавлять питання розвитку самоврядування на Україні, не лише підписатися на цей журнал, а й друкуватися в ньому. З питань підписки та участі у виданні журналу можна телефонувати: 229-52-33 (Фонд).

Інтерв'ю взяв Василь ТУГЛУК.

Телеграфним рядком з Кіровограда

ДЛЯ МАЛЮКІВ-ЧОРНОБИЛЬЦІВ

Реабілітаційний лікувально-оздоровчий центр для дітей дошкільного віку, батьки яких зазнали чорнобильського лиха, відкрився в Кіровограді. Кажуть, що це перший в Україні такий заклад санаторного типу, де малюки лікуватимуться 12—18 місяців. Утримуватиметься він за рахунок міського бюджету. Вже закуплено устаткування більш ніж на 300 тисяч карбованців. Через два місяці центр прийме перших пацієнтів.

НОВЕ МИСЛЕННЯ

Чергове розпорядження обласної адміністрації зобов'язало організувати економічний всеобуч на Кіровоградщині. Головна мета — формування сучасного економічного мислення, виховання підприємливості й діловитості, пропаганда національної економічної політики.

ІРОНІЯ ДОЛІ

Саме в день засідання обласної комісії з надзвичайних ситуацій спалахнула пожежа на кіровоградській нафтобазі. Вогонь, правда, швидко загасили, обійшлося без жертв і значних втрат. Але комісія все-таки відзначила, що ставлення до зимог проти пожежної безпеки в області нікудишнє.

МАГАЗИН ПРИ РЕДАКЦІЇ

Не розгубився, потрапивши в складні ринкові умови, колектив ульяновської райгазети «Ленінець». Зрозумівши, що на дотаціях спонсорів довго не проживеш, журналісти паралельно з випуском газети зайнялися підприємницькою діяльністю. Спільно з киянами створили мале підприємство «Тервел», при редакції відкрили магазин «Олеся» та й торгують собі на здоров'я. Щомісячний виторг становить сотні тисяч карбованців.

Микола ВОЛОК.

Знак біди

ЦЬОГО НАМ ЛИШЕ БРАКУВАЛО

На Буковині виявлено першого хворого на СНІД. І хоча носієм небезпечного вірусу є заїжджий наркоман із Закавказзя, це мало втішає. Адже він, як запідозрюють працівники обласного управління внутрішніх справ, мав на території краю стосунки з немалою кількістю осіб. Пошук їх триває. Якщо партнери закавказця не будуть оперативно знайдені, це може обернутися спалахом СНІДУ в області.

Василь БАБУХ.
Чернівці.

Реалії

ЗНОВУ НА ЗАПАСНІЙ КОЛІЇ

Серед промислових підприємств, які болісно сприйняли розпад Союзу і все, що з цим пов'язано, безумовно, і заводи, які ремонтують рухомий склад для залізничних магістралей. Нерівномірний розподіл виробничих сил в епоху будівництва світлого майбутнього, очевидні диспропорції у розміщенні виробничих потужностей колишнього Міністерства шляхів сполучення СРСР залишили у спадщину СНД тільки п'ять заводів, які ремонтують криті вантажні вагони. Три з них розташовані в Україні і це тоді, коли Росія значно більше за Україну потребує рухомого складу.

Тепер багатотисячні колективи главку поставлені практично на межу виживання. Судіть самі: обсяги виробництва Дарницького вагоноремонтного заводу для потреб України, як засвідчило формування плану на 1993 рік, склали 54 відсотки проектної потужності. Грубо кажучи, керівникам заводу час розпускати по домівках половину працюючих на підприємстві. Проблеми ускладнюються й тим, що завод давно «сидить» на банківській картотеці, для сплачування зарплати користується позиками. Таке ж становище і на інших підприємствах галузі.

Для того, щоб якось вийти із скрутної ситуації, керівництво Дарницького вагоноремонтного заводу відрядило «парламентарів» до МШС Росії з пакетом пропозицій. Це дозволяє сподіватися на поставку у майбутньому році додатково близько 5 тисяч вагонів. А як бути іншим заводам вагоноремонтного профілю? Про це вирішено поговорити на розширеній нараді ремонтників і експлуатаційників, керівників держадміністрацій залізниць Росії і України, інших зацікавлених республік наприкінці вересня.

Сергій ВЛАД.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ: ЖИТТЯ ЛЮДИНИ

Вперше

Сьогодні в Запоріжжі завершує роботу перший Міжнародний конгрес анестезіологів-реаніматологів. Чому його скликали саме в цьому місті? Річ у тому, що адміністрація Запоріжжя всіляко сприяла проведенню важливого заходу. До того ж тут діє школа відомого реаніматолога професора Георгія Шифрина. Вперше в країнах колишнього Союзу в місті металургів створено лікувальний заклад нового типу — Центр екстремальної та швидкої медичної допомоги.

Конгрес має практичну мету — допомогти об'єднатися всім спеціалістам для постійного підвищення фахового рівня та обміну досвідом роботи по врятуванню людських життів. У ньому беруть участь 500 чоловік, які представляють практично всі області України, Санкт-Петербург, Москву, Нижній Новгород, Єреван, Кишинів, Ригу, Дюссельдорф, Леррах та інші міста СНД та країн Заходу.

Головними спонсорами від Запоріжжя стали комбінат «Запоріжсталь», виробниче об'єднання «Запоріжтрансформатор», підприємство «Мотор Січ».

Олександр МИХАЙЛЮТА.
Запоріжжя.

ЧЕРКАСИ, МАБУТЬ, ПОБРАТАЮТЬСЯ

Скориставшись запрошенням на Всесвітній форум українців, депутат міста Торонто (Канада), знаний як ініціатор підписання договору дружби між Києвом і Торонто, побував на Черкащині — батьківщині своєї дружини пані Тетяни Бурової. На цей раз він опікувався встановленням дружніх зв'язків між Черкасами і, вірогідно, містом Месесага, яке за територією, кількістю і складом населення, економічним потенціалом близьке придніпровському місту.

Голова Черкаського міськвиконкому і міськради Володимир Соколовський подякував панові Бойчуку за турботу, передавши через нього мерові Месесаги листа, у якому йдеться про готовність черкащан поріднитися з канадцями.

Лідія ТАРЕНКО.

Щось новеньке

ЄВРОПАРЛАМЕНТ ЦИГАН

Конгреси, на яких намагалися його створити, відбувались у Гамбурзі, Москві, Варшаві. Але вони не увінчались успіхом. Реальні передумови, зрештою, виникли в Будапешті. Посланці понад десяти країн розробили «Статус Європарламенту циган», обрали координаційний центр, який і займеться конкретизацією прийнятих рішень. На порядку денному — відкрити штаб-квартиру, забезпечити умови для її функціонування, скликати черговий конгрес, на якому країни з общинами циган (а таких у Європі понад 20) запропонують по дві кандидатури до керівництва. Тоді будуть обрані президент, віце-президенти, секретаріат.

Україну в Будапешті представляли керівники закарпатського товариства циган «Рома».

Микола ГОРВАТ.
Ужгород.

НА

І тому база... гує на рівень... у державний... чити, який р... України найд... жливо: сьогод... мирський... «Юніст... чий, ніхто не... перечувати,... кий».

Пройшовся... щоб зап...

ДОРОГА МОЯ МАШИНО

Ситуація

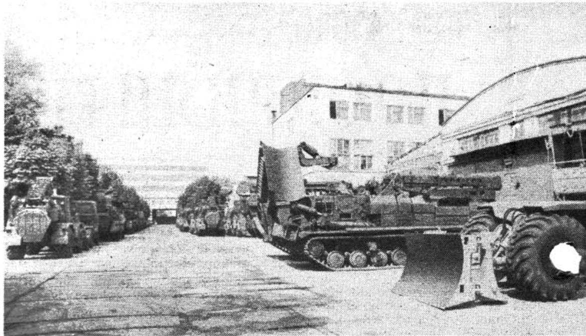
Усім гарна ПЗМ-2 — красива, надійна. А яка роботяща! Та й сил у неї чимало — 155 кінських. За годину роботи може вирити котлован завглибшки 3 і завдовжки 3,5 метра, або 20-метрову траншею завглибшки понад метр, або вийняти 160 кубів грунту.

Словом, машина те, що треба, — полкова землерийна випуску заводу «Будшляхмаш». Раніше військові охоче брали (за державний рахунок), а нині не ті часи.

Коштує вона немало — 1 мільйон 260 тисяч, не кожне підприємство її «засватає». Тому, мабуть, і стоїть з багатьма «сестрами» біля батьківського порогу.

На фото: ось такою дорогою технікою заповнене подвір'я заводу.

Фото Анатолія КОЛЕСНИКА.
Київ.



ЧОГО БОЯТЬСЯ ЗУБИ ДРАКОНА

Неймовірно, але...

З Оленою Котляровою я познайомилася в клубі біоенергетики і екстрасенсорики «Доброта». Зацікавили її розповіді про найрізноманітніші методи зцілення — травами, масажами, екстрасенсорними впливами. Побувала і в кабінеті, де вона приймає пацієнтів. Скромна кімната. На стіні — збільшена фоторепродукція Христа, дві ікони, хрест із розп'яттям. На столі — ваза з квітами: вдячність тих, кому допомогла Олена Петрівна. Прийом строго розписаний, тож черг тут не буває. Домовилися зустрітися наступного ранку в парку і вже там поговорити.

— З чого почнемо? — запитала я.

— Звичайно, з парку. Як ви думаєте, чому тут так людно? Всі ми — діти природи, і нас інтуїтивно тягне до дерев, трав, квітів. Вони лікують. У берези, дуба, наприклад, енергія позитивна. В осики — негативна.

У людини болить голова. Їй слід спочатку підійти до дерева із знаком «мінус», торкнутися його руками, уявити, що зливаєшся із стовбуром, з кроною, попросити дерево, щоб витягло з тебе все хворе. Якщо робити це з упевненістю, то так і буде. Потім треба «підкачати» собі енергію у «позитивного» дерева. Вибирайте те, яке вам найбільше до вподоби. Торкніться до нього долонями, похваліть його, внутрішньо злийтеся з його гіллям. Таким чином ви підключаєтеся до Космосу, енергія вливається у вас живим струменем.

Активізують дерева з розлогою або пірамідальною формою крони, заспокоюють — з округлою, парасольчастою.

— Квіти теж впливають на людину?

— Звичайно. Але по-різному. Тонізують, підвищують працездатність квіти з червоними, жовтогарячими, жовтими пелюстками, заспокоюють — з фіолетовими, голубими, синіми, а також оксамит трави, листя.

— Читала в астрологічній літературі про вплив Місяця на наше здоров'я, вчинки, на все живе...

— Вплив може бути і поганим, і гарним. Здавна існує місячний календар. Там визначені дні, коли слід квасити капусту, садити насіння, стригтися... В деякі дні лікувати взагалі не треба. Таких три на місяць — 9, 15 і 29, називають їх ще «сатанинськими». Ще важкий третій, четвертий. І 23-й, день «крокодила», коли всі особливо знервовані, кидаються одне на одного. На 17-й день я проводжу сеанси зцілення від алкоголізму і нікотину.

— Вдається?

— Не можна сказати, що відразу ж зникає бажання випити або запалити. Але подолати потяг до цього легше. Треба потерпіти до нового Місяця — 30-го дня.

— Якщо я не помиляюсь, ви радите своїм пацієнтам, як поліпшити зір? Чи це ваш секрет?

— Секрет не мій, а порада дочки Поля Брегга. Напевне, не в кожного є її книга, тому розповім. При близорукості чи далекозорості слід робити на очі гарячі компреси. Тримати дві хвилини. Намочити рушник і прикласти до очей. Потім на одну хвилину — холодний, крижаний. Лише три хвилини в день! А бачити будете краще.

— Олено Петрівно, а що таке «зуби дракона»?

— Справа в тому, що вся поверхня Землі покрита мережею прямокутників — 2 на 2,5 метра, по периметру яких спостерігається шкідливе для здоров'я випромінювання. Там, де лінії схрещуються, знаходиться, як говорять китайці, «зуб дракона»

— небезпечн... над ним сто... якому людин... робочих годи... чостатева сфе... під ліжком, д... Німеччини... всі, хто захво... ли на перехр...

— І як за... цих випромін...

— Найкра... ячити меблі. ... ко, то насипа... ліл матрац к... часнику, пок... мідного дроту... — 102 сант... дроту — бл... рів.

— Олено... ми хворобам... вас люди?

— З найр... недугами ду... не перерахув...

Ми ще до... нею про різ... дива. Але че... зу. Повідомл... Олени Котля... 555-15-76.

Вір...

НА ЗАПАСНІЙ КОЛІЇ

...раїну по-
...аду.
...ні колек-
...лені прак-
...живання.
...виробниц-
... вагоноре-
...для потреб
...ило фор-
... 1993 рік,
...ки проект-
...рубо кажу-

чи, керівникам заводу час розпускати по домівках половину працюючих на підприємстві. Проблеми ускладнюються й тим, що завод давно «сидить» на банківській картотеці, для сплачування зарплати користується позиками. Таке ж становище і на інших підприємствах галузі.

Для того, щоб якось вийти із скрутної ситуації, керівництво Дарницького вагоноремонтного заводу відрядило «парламентарів» до МШС Росії з пакетом пропозицій. Це дозволяє сподіватися на поставку у майбутньому році додатково близько 5 тисяч вагонів. А як бути іншим заводам вагоноремонтного профілю? Про це вирішено поговорити на розширеній нараді ремонтників і експлуатаційників, керівників держадміністрацій залізниць Росії і України, інших зацікавлених республік наприкінці вересня.

Сергій ВЛАД.

...НИЙ: ЖИТТЯ ЛЮДИНИ

...ого Союзу в
...творено лі-
...нового типу
...мальної та
...допомоги.
...тичну мету
...натися всім
...постійного

підвищення фахового рівня та обміну досвідом роботи по врятуванню людських життів. У ньому беруть участь 500 чоловік, які представляють практично всі області України, Санкт-Петербург, Москву, Нижній Новгород, Єреван, Кишинів, Ригу, Дюссельдорф, Леррах та інші міста СНД та країн Заходу.

Головними спонсорами від Запоріжжя стали комбінат «Запоріжсталь», виробниче об'єднання «Запоріжтрансформатор», підприємство «Мотор Січ».

Олександр МИХАЙЛЮТА.
Запоріжжя.

...ЮТЬСЯ

...чним по-
... придніп-

...кого місь-
...ради Воло-
... подяку
...ку за тур-
...через нього
... листа, у
... готовність
...тися з ка-

...АРЕНКО.

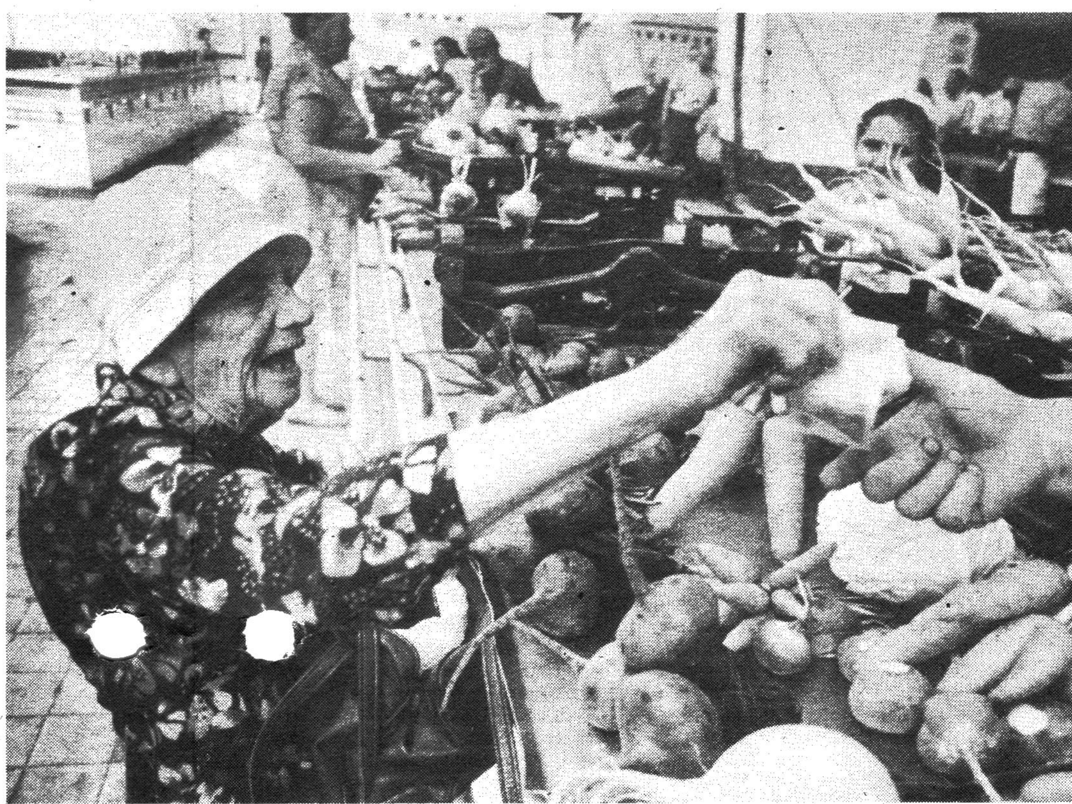
Щось новеньке

ЄВРОПАРЛАМЕНТ ЦИГАН

Конгреси, на яких намагалися його створити, відбувались у Гамбурзі, Москві, Варшаві. Але вони не увінчались успіхом. Реальні передумови, зрештою, виникли в Будапешті. Посланці понад десяти країн розробили «Статус Європарламенту циган», обрали координаційний центр, який і займеться конкретизацією прийнятих рішень. На порядку денному — відкрити штаб-квартиру, забезпечити умови для її функціонування, скликати черговий конгрес, на якому країни з общинами циган (а таких у Європі понад 20) запропонують по дві кандидатури до керівництва. Тоді будуть обрані президент, віце-президенти, секретаріат.

Україну в Будапешті представляли керівники закарпатського товариства циган «Рома».

Ужгород. **Микола ГОРВАТ.**



НА БАЗАРІ ЯК НА БАЗАРІ

І тому базар чутливо реагує на рівень роздрібних цін у державній торгівлі. Визначити, який ринок у столиці України найдешевший, неможливо: сьогодні — Володимирський, завтра — «Юніст...». А ось най...жчий, ніхто не візьметься заперечувати, — «Бессарабський».

Пройшовся Бессарабкою, щоб зап...тати, щ... почім. Свинина ... 300, я... ...ина

Що почім!

— 280, сало — 230 карбованців за кілограм. Вегетаріанцем бути також непросто: огірки — 100, балкажани — 90, капуста — 60, морква — 40, цибуля — 35, томати — 50, кавуни — 40, виноград — 150... А втім, не до солодкого.

На базарі як на базарі. Звернув увагу, що підвечір добре збиті хлопці з «паличками» біля попереку показали на браму ринку «тютюновим баригам», на що одразу зреагував літній продавець... недопалків. Наповнена «бичками» баночка з-під майонезу у нього йшла за 15 купонів, а не за 10, як було.

Свирид ГОЛОДНИЙ.

Фото **Миколи КОЗЛОВСЬКОГО.**

...НО

...жавний ра-
... ті часи.
...емало — і
...ч, не кож-
... її «засва-
...ть, і стоїть
...рами» біля
...огу.

...такою доро-
...повнене по-

Анатолія
...ЕСНИКА.

Новини мистецтва

РАДІСТЬ ПРИЧЕТНОСТІ

Новий навчальний рік почався не лише для учнів та студентів. На початку вересня відновили творчу роботу колективи художньої самодіяльності Міжнародного центру культури і мистецтв Федерації незалежних профспілок України. Учасники колективів — діти й дорослі — щасливі, що нині, в лещатах виживання художньої самодіяльності, вони все ж таки мають умови, які сприяють розвитку їх талантів.

А для початківців у Міжнародному центрі відкрилася школа мистецтв. Навчання в ній передбачає гармонійне виховання дитини як особистості, допоможе їй зробити перші кроки на обраному шляху. Виховання тут ведеться за спеціальною комплексною програмою, яка включає організацію творчих зустрічей, вивчення творів народного і класичного мистецтва, розуміння й засвоєння його основ.

Валентина ІВАНЕНКО.

Коротко

СПРОСТУВАННЯ

10 вересня прес-секретар об'єднання «Нова Україна» О. Головко виступив із заявою, в якій спростував твердження анонімного автора у газеті «Діло» про те, що начебто «Нова Україна» відмовляється від боротьби за відставку Кабінету В. Фокіна.

УБРІД ЧЕРЕЗ ДЕСНУ

До нечуваної позначки — 115 сантиметрів знизився рівень води у Десні. Скажімо, у Сосницькому районі її можна вже перебрести. У серпні зупинилося судноплавство за маршрутом Новгород-Сіверський — Чернігів, а відтак виникла загроза зупинки Чернігівського заводу силікатної цегли, куди по річці надходила крейда. Тоннажність барж, що курсують до обласного центру з Києва, зменшилася удвічі. Подібне обміління ріки спостерігалося тільки у 1891 році. А тим часом рівень води безперервно падає.

Чернігів. **Сергій ПАВЛЕНКО.**

ОВОЧІ В БОРГ

33 мільйони карбованців виділили для торгівлі Єнакієвого три приміські радгоспи — Корсунський, Кіндратівський, Вільховацький. Торговельні організації не мають коштів для розрахунку з кредиторами. Закладають цибулю, капусту, картоплю, моркву, по суті, в борг. І лише на початку майбутнього року, коли частину овочів буде реалізовано, вони зможуть повернути господарствам вартість продукції за нинішніми цінами плюс 10 відсотків від загальної суми. Вона, за підрахунками, і складе оті 33 мільйони.

Донецька область. **Віктор ПАСІЧНИК.**

...БОЯТЬСЯ ЗУБИ ДРАКОНА

...попросити
...гло з тебе
...робити це
... так і буде.
...качати» со-
...зитивного»
...йте те, яке
...до вподоби.
...ого долоня-
...о, внутріш-
...ого гіллям.
...ідключаєте-
...нергія ввіл-
...вим струме-

...рева з роз-
...рамідальною
...заспокоюють
... парасольча-

...впливають

...але по-різ-
...ь, підвищу-
...ть квіти з
...тогарячими.
...ками, заспо-
...етовими, го-
...а також ок-

Неймовірно, але...

— Читала в астрологічній літературі про вплив Місяця на наше здоров'я, вчинки, на все живе...

— Вплив може бути і поганим, і гарним. Здавна існує місячний календар. Там визначені дні, коли слід квасити капусту, садити насіння, стригтися... В деякі дні лікувати взагалі не треба. Таких три на місяць — 9, 15 і 29, називають їх ще «сатанинськими». Ще важкий третій, четвертий. І 23-й, день «крокодила», коли всі особливо знервовані, кидаються одне на одного. На 17-й день я проводжу сеанси зцілення від алкоголізму і нікотину.

— Вдається?

— Не можна сказати, що відразу ж зникає бажання випити або запалити. Але подолати потяг до цього легше. Треба потерпіти до нового Місяця — 30-го дня.

— Якщо я не помиляюсь, ви радите своїм пацієнтам, як поліпшити зір? Чи це ваш секрет?

— Секрет не мій, а порада дочки Поля Брегга. Напевне, не в кожного є її книга, тому розповім. При близорукості чи далекозорості слід робити на очі гарячі компреси. Тримати дві хвилини. Намочити рушник і прикласти до очей. Потім на одну хвилину — холодний, крижаний. Лише три хвилини в день! А бачити будете краще.

— Олено Петрівно, а що таке «зуби дракона»?

— Справа в тому, що вся поверхня Землі покрита мережею прямокутників — 2 на 2,5 метра, по периметру яких спостерігається шкідливе для здоров'я випромінювання. Там, де лінії схрещуються, знаходиться, як говорять китайці, «зуб дракона» — небезпечне місце. Якщо над ним стоїть стілець, на якому людина проводить 8 робочих годин, страждає сечостатева сфера. Якщо «зуб» під ліжком, де подушка, — часті головні болі... Лікарі Німеччини визначили, що всі, хто захворів на рак, спали на перехресті ліній.

— І як захистити себе від цих випромінювань?

— Найкраще — переставити меблі. А якщо це важко, то насипати на підлогу чи під матрац каштани, головки часнику, покласти кільце з мідного дроту. Його довжина — 102 сантиметри, діаметр дроту — близько 2 міліметрів.

— Олено Петрівно, з якими хворобами звертаються до вас люди?

— З найрізноманітнішими недугами душі та тіла. Усіх не перерахувати...

Ми ще довго говорили з нею про різні, здавалося б, дива. Але че про все відразу. Повідомлю лише телефон Олени Котлярової в Києві: 555-15-76.

Віра РЯБІНІНА.

Зверніть ува...

ШАНУ...
ЗА ...

Українська ...
вальників пива ...
Президента, ур...
ків державних, ...
них, спільних, ...
підприємств, ...
пропозицією ро...
граму створе...
місць для студе...
мисловості, тор...
послуг з тим...
шкодивши навч...
цесові, студенти...
ливість заробит...

У заяві гово...
наш складний ...

ХТО ...

Оказії

Чимало пере...
била в райцент...
звістка: у 25-м...
ниці на вулиц...
тоне дитина ...
мо!». Сповістил...
жежників, швид...

Пригода

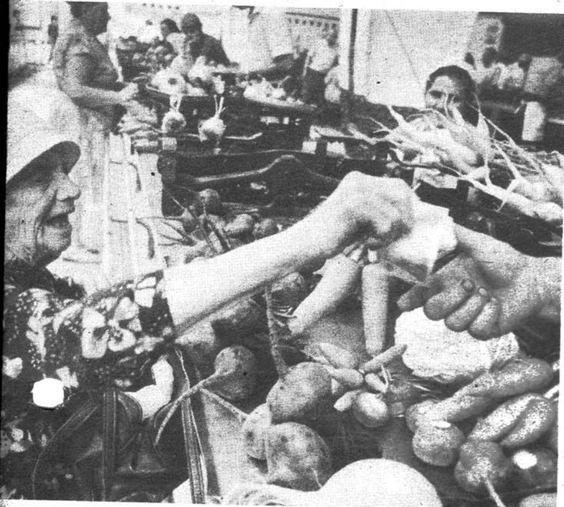
Скільк...

Пригадуєте ...
бака буває ку...
від життя собач...
ні, але випадо...
ми артистами ...
бурзького цирк...
таулове, що п...
навіває на сум...

Програма на...
завершення, як...
була зайнята в...
рина раптом ви...
ки сценарію. О...
го артиста, по...
гого, помацала ...
била все це та...
нічого не помі...

На позачерг...
ні Координаці...
української му...
(ВМС) прий...
створити спе...
сприяння му...
колективам і, ...
Спілці в ум...
України до р...
син.

ГОЛОС України



…БАЗАРІ ЯК НА БАЗАРІ

…утливо реа- …дрібних цін …влі. Визна- … у столиці …вший, немо- — Володи- …тра — … най… …ож- …ьметься за- Бессарабсь- …

…ессарабкою. …щ… …чім. …я… …нна

Що почім!

— 280, сало — 230 карбованців за кілограм. Вегетаріанцем бути також непросто: огірки — 100, балкажани — 90, капуста — 60, морква — 40, цибуля — 35, томати — 50, кавуни — 40, виноград — 150... А втім, не до солодкого.

На базарі як на базарі. Звернув увагу, що підвечір добре збиті хлопці з «паличками» біля поперку показали на браму ринку «тютюновим баригам», на що одразу зреагував літній продавець... недопалків. Наповнена «бичками» баночка з-під майонезу у нього йшла за 15 купонів, а не за 10, як було.

Свирид ГОЛОДНИЙ.

Фото **Миколи КОЗЛОВСЬКОГО.**

Новини мистецтва

РАДІСТЬ ПРИЧЕТНОСТІ

Новий навчальний рік почався не лише для учнів та студентів. На початку вересня відновили творчу роботу колективи художньої самодіяльності Міжнародного центру культури і мистецтв Федерації незалежних профспілок України. Учасники колективів — діти й дорослі — щасливі, що нині, в лещатах виживання художньої самодіяльності, вони все ж таки мають умови, які сприяють розвитку їх талантів.

А для початківців у Міжнародному центрі відкрилася школа мистецтв. Навчання в ній передбачає гармонійне виховання дитини як особистості, допоможе їй зробити перші кроки на обраному шляху. Виховання тут ведеться за спеціальною комплексною програмою, яка включає організацію творчих зустрічей, вивчення творів народного і класичного мистецтва, розуміння й засвоєння його основ.

Валентина ІВАНЕНКО.

Коротко

СПРОСТУВАННЯ

10 вересня прес-секретар об'єднання «Нова Україна» О. Головко виступив із заявою, в якій спростував твердження анонімного автора у газеті «Діло» про те, що начебто «Нова Україна» відмовляється від боротьби за відставку Кабінету В. Фокіна.

УБРІД ЧЕРЕЗ ДЕСНУ

До нечуваної позначки — 115 сантиметрів знизився рівень води у Десні. Скажімо, у Сосницькому районі її можна вже перебрести. У серпні зупинилося судноплавство за маршрутом Новгород-Сіверський — Чернігів, а відтак виникла загроза зупинки Чернігівського заводу силікатної цегли, куди по річці надходила крейда. Тоннажність барж, що курсують до обласного центру з Києва, зменшилася удвічі. Подібне обміління ріки спостерігалося тільки у 1891 році. А тим часом рівень води безперервно падає.

Чернігів. **Сергій ПАВЛЕНКО.**

ОВОЧІ В БОРГ

33 мільйони карбованців виділили для торгівлі Єнакієвого три приміські радгоспи — Корсунський, Кіндратівський, Вільховацький. Торговельні організації не мають коштів для розрахунку з кредиторами. Закладають цибулю, капусту, картоплю, моркву, по суті, в борг. І лише на початку майбутнього року, коли частину овочів буде реалізовано, вони зможуть повернути господарствам вартість продукції за нинішніми цінами плюс 10 відсотків від загальної суми. Вона, за підрахунками, і складе оті 33 мільйони.

Донецька область. **Віктор ПАСІЧНИК.**

…це. Якщо …тілець, на …оводить 8 …раждає се- …кщо «зуб» …душка, — … Лікарі …или, що … рак. спа- …ній.

…и себе від …?

… переста- … це важ- …підлогу чи …, головки … кільце з … довжина … діаметр … мілімет-

…но, з яки- …ються до

…ітнішими …іла. Усіх

…орили з …залося б. …се відра- … телефон … Києві:

…НІНА.

Зверніть увагу

ШАНУВАЛЬНИКИ ПИВА — ЗА ІНТЕРЕСИ МОЛОДІ

Українська партія шанувальників пива звернулася до Президента, уряду, керівників державних, кооперативних, спільних, комерційних підприємств, бізнесменів з пропозицією розробити програму створення робочих місць для студентства в промисловості, торгівлі, сфері послуг з тим, щоб, не зашкодивши навчальному процесові, студенти мали можливість заробити на життя.

У заяві говориться, що у наш складний час економічної та політичної нестабільності різні сили, готуючись до політичних баталій, роблять ставку на використання молоді у своїх інтересах. Тому Українська партія шанувальників пива звернулася до всіх політичних партій, громадських об'єднань, інших структур з пропозицією провести на телебаченні «круглий стіл», присвячений проблемам молоді, і заявила, що готова виступити його організатором.

Власна інформація «ГУ».

ХТО КРИЧАВ: «МАМО»?

Оказії

Чимало переполоху наробила в райцентрі Вільшанці звістка: у 25-метровій криниці на вулиці Димитрова тоне дитина й волає: «Мамо!». Сповістили міліцію, пожежників, швидку допомогу. Ті спішно прибули на місце події. Один з вогнеборців, обв'язавшись канатом, поліз у глибінь. Невдовзі натовп цікавих здригнувся від реготу. В руках рятівника було мокре перелякане кошеня.

Микита МИКОЛАЄНКО.
Кіровоградська область.

Пригода

Скільки вовка не годуй

Пригадуєте пісеньку: «Собака буває кусачою лише від життя собачого»? Так чи ні, але випадок із заїжджими артистами Санкт-Петербурзького цирку в селі Тахтаулове, що під Полтавою, навіває на сумні роздуми.

Програма наближалася до завершення, як у номері, де була зайнята ведмедиця, звірина раптом вийшла за рамки сценарію. Обійняла одного артиста, поцілувала другого, помацала третього і робила все це так, що глядачі нічого не помітили — аплодували, не шкодуючи долонь. І лише після того, як хтось із поранених відчайдушно заволав від болю, вчинився переполох. У підсумку — п'ятеро покалічених, чотирьох із них доставлено до лікарні.

Звіра ж утихомирили пострілом. 12 років ведмедиця провела в цирку, зривала оплески глядачів, а життя закінчила під дулом міліцейського пістолета. Одне слово — скільки вовка не годуй, а він все в ліс дивиться.

Григорій ГРИНЬ.
Полтава.



Продиктовано в номер

ЗГОРІЛА КОЛИСКА ТАРАСА

Невимовно боляче: в селі Шевченкове-Кирилівці Звенигородського району пожежа знищила найдорогоціннішу реліквію — хату Тарасових батьків. Перетворилися на попіл колиска, скриня, прядка, лави, мисники, рушники — святині, яких торкалася рука поета.

Лише три місяці минуло відтоді, як біля Шевченківської хати урочисто виставили талановито-зворушливу скульптуру «Малий Тарас іде у світ». Розповідаючи про цю подію, газети писали: «Здається, вийшов босоногий пастушок з батьківської хати за поріг і зупинився на мить, зачарований красою України». І ось тепер вкотре немає хати у Шевченка.

Спеціалісти створеної комісії, слідчі з'ясовують причини виникнення пожежі. Але вже тепер експерти стверджують: загорання через електромережу чи блискавку виключається. Отже... Невже піднялася чиясь рука на найсвятіше місце України — колиску її Пророка?

Лідія ТИТАРЕНКО.
Черкаська область.

«ГЕТЬМАНА САГАЙДАЧНОГО» СПУЩЕНО НА ВОДУ

Сформовано екіпаж ще одного корабля ВМС України, який зійшов зі стапелів керченського суднобудівного заводу «Залив». Екіпаж виступив з пропозицією замінити попередню назву корабля «Полтава» на «Гетьман Сагайдачний». Як повідомили з прес-центру ВМС України, щойно надійшов наказ міністра оборони Костянтина Морозова про надання колишній «Полтаві» імені одного з найвидатніших гетьманів України Петра Конашевича - Сагайдачного.

Олександр ПІЛАТ.
Крим.

Так і живемо

НЕВЕСЕЛИЙ ЗАСПІВ

На позачерговому засіданні Координаційної ради Всеукраїнської музичної спілки (ВМС) прийнято рішення створити спеціальний фонд сприяння музично-хоровим колективам і, власне, самій Спілці в умовах переходу України до ринкових відносин.

Як заявив голова Спілки А. Авдієвський, без цього неможливо утримувати апарат, який сприяв би систематичному проведенню організаційно-творчих заходів, відродженню і розвитку національного музичного мистецтва, посилив би міжнародний престиж української музичної культури.

Володимир КОРНІЙЧУК,
редактор прес-центру ВМС.

АПАРАТ ДОПОМАГАЄ ДЕПУТАТАМ

Останнім часом відбулася реорганізація апарату Верховної Ради України. У зв'язку з цим кореспондент «Голосу України» попросив керівника Секретаріату Верховної Ради Л. Є. Горьового відповісти на кілька запитань

— На засіданнях Верховної Ради неодноразово доводилося чути вимоги депутатів про необхідність удосконалення діяльності апарату. Тому нашим читачам цікавими будуть ваші міркування про роль апарату, причини та головну ідею його перебудови.

— Так склалося, що саме слово «апаратники» сприймається у читача з негативним відтінком. За ним бачать бюрократів, консерваторів, противників прогресивних перетворень. Зрозуміло, чому. У минулому апарат партійних та радянських органів по суті вершив усе. Та й сьогодні реалізація прийнятих Верховною Радою законодавчих актів, указів Президента нерідко гальмується з вини апарату тих чи інших структур державної влади й управління.

Велику відповідальність покладено на апарат Верховної Ради. Сприймаючи справедливу критику депутатів, особливо від мікрофонів під час гарячих дискусій на пленарних засіданнях, та й на сторінках преси, ми робимо відповідні висновки.

Як відомо, парламент України, створюючи законодавчу основу для розбудови незалежної, демократичної, правової держави, сам переживає період становлення. Кожного депутата хвилює проблема вдосконалення законотворчого процесу. Вони (кожен своїм шляхом, своїми зусиллями, роботою над собою) прагнуть швидше стати на міцну професійну основу.

І все це відбувається при величезному дефіциті часу. Адже менш як за два з половиною роки на п'яти сесіях Верховної Ради прийнято понад 170 законів і майже 650 постанов. А саме життя вимагає відпрацювати й прийняти ще чималу кількість законопроектів, які дуже потрібні для подальшого здійснення політичних, економічних, судово-правових та інших реформ. Дуже напруженою в цьому відношенні має бути, зокрема, шоста сесія, яка почне роботу 15 вересня. Звідси й підвищені сподівання на апарат, без якого, зрозуміло, не обходиться жоден парламент у світі.

Але ж апарат Верховної Ради теж перебудувався, як кажуть, на ходу. Згадаймо, з чим ми прийшли до першої сесії. Не було ні досвіду, ні відпрацьованих схем. Досвід приходив з часом, в процесі роботи.

Хочу зауважити, що функції нинішнього апарату докорінно відрізняються від тих, що були в колишній Верховній Раді. Тоді сесії проводилися лише по два-три дні двічі на рік, дуже мало працювали й депутатські комісії. Апарат в основному готував не тільки проекти документів, які приймалися на сесії з невеликими поправками, але й допомагав багатьом депутатам у підготовці їх виступів. Отже, вплив його на прийняття законів чи інших актів був значним.

Зараз основне завдання апарату — забезпечити організаційне, правове, документальне, інформаційне та матеріально-технічне обслуговування діяльності Верховної Ради, її постійних комісій, народних депутатів. А питання, які вирішує парламент, досить складні. Вони вимагають від працівників апарату високої компетентності, професіоналізму.

Далеко не кожен спеціаліст народного господарства, навіть з чималим досвідом, може працювати в апараті. Бути організатором, допомогти депутатам кваліфіковано, грамотно сформулювати той чи інший документ не кожному під силу. Тут є своя специфіка. Причому у кожному підрозділі чи службі потрібні висококласні спеціалісти з врахуванням певних особливостей. Скажімо, у юридичному відділі мають бути юристи з великим досвідом, у центрі комп'ютеризованих інформаційних систем — знавці методик аналізу, електронної техніки. І при цьому неодмінна вимога — щоб людина була ініціативною, теоретично грамотною і, безумовно, з свіжою думкою. Саме такі вимоги ставляться при доборі кадрів до нашого апарату.

— Розкажіть, будь ласка, що конкретно зроблено по реформуванню апарату.

— Критично аналізуючи свою роботу, ми побачили, що структура апарату, яка існувала до недавнього часу, не завжди дозволяла оперативно забезпечувати діяльність Верховної Ради. Деякі підрозділи виявилися громіздкими, деякі — непотрібними. Отже, пішли шляхом структурного реформування апарату; шляхом його скорочення і здешевлення. Деякі функції, які раніше виконував апарат Верховної Ради, перейшли до президентської структури. Це, зокрема, ті, якими займалися відділи нагород, у питаннях громадянства і помилування тощо.

Від Секретаріату відділено підрозділ, який тепер самостійно займається фінансово-господарським забезпеченням діяльності Верховної Ради, — Управління справами.

Що ж стосується самого Секретаріату, то він має змогу цілком зосередитися на питаннях правового, організаційного та документально-інформаційного забезпечення діяльності вищого законодавчого органу України. Секретаріат працює під безпосереднім керівництвом Президії Верховної Ради України.

У складі Секретаріату утворено три служби, з врахуванням основних напрямків нашої роботи по забезпеченню діяльності парламенту.

Дуже відповідальне завдання покладено на службу юридично-наукового забезпечення — сприяти вдосконаленню всього законотворчого процесу у Верховній Раді. Вона має подавати кваліфіковану допомогу Президії Верховної Ради, постійним комісіям, народним депутатам у підготовці законопроектів, проведенні їх правової експертизи. Служба комплектується з числа юристів високої кваліфікації, які мають добру теоретичну та практичну підготовку, фахівців інших галузей знань. До речі, сьогодні в апараті працюють 5 докторів та 23 кандидати наук.

Велике навантаження має юридичний відділ. Саме тут практично розпочинається робота над багатьма законопроектами, а тоді вже включаються народні депутати. Багато часу забирає у працівників кодифікаційна справа, значення якої все більше зростає.

Група наукових консультантів працює в тісному зв'язку з постійними комісіями, здійснює експертизу законопроектів. Працівники групи брали участь в підготовці проекту нової Конституції України, а зараз — в узагальненні пропозицій і зауважень, що надходять в ході його обговорення. Для цього тут створена спеціальна група. До речі, така робоча група діє і в Секретаріаті Верховної Ради. Узагальнені матеріали передаються в Конституційну комісію. Добре всі розуміємо, що це надто відповідальна справа, тому й ставлення до неї відповідне.

За новою структурою секретаріати постійних комісій входять до апарату. Тому й вирішено утворити невеликий за штатом відділ координації їх роботи, який би регулював справу організації роботи секретаріатів, залишаючи за головами комісій питання планування, проведення засідань, добір працівників.

Не менш важлива роль служби організаційного забезпечення діяльності парламенту. На неї покладено вирішення питань, пов'язаних із забезпеченням організаційної підготовки та проведення пленарних засідань Верховної Ради, роботи її Президії, інших заходів, здійснення зв'язків з органами місцевого самоврядування, міжпарламентських зв'язків, а також організації контролю за виконанням постанов та доручень, прийому громадян і розгляду їх звернень. З цією службою поєднуються і зв'язки з засобами масової інформації.

Відомо, що Ради зараз мають широкі права, діють самостійно, без будь-яких вказівок «зверху». В нашому апараті зв'язки з Радами підтримує відділ у питаннях діяльності Рад і органів місцевого самоврядування. Це єдиний підрозділ, який в межах республіки подає методичну та консультативну допомогу місцевим органам влади, узагальнює набутий ними досвід. Зокрема, зараз відділ займається питанням навчання голів обласних Рад на курсах у Києві.

Великі надії покладаємо на створену нещодавно групу контролю. Сподіваємося на чітке здійснення контролю за реалізацією доручень Верховної Ради, Президії та керівництва.

Третій підрозділ — служба документального забезпечення. Вона здійснює документальне обслуговування Верховної Ради та її органів, організацію діловодства в Секретаріаті, оформлення в установленому порядку актів Верховної Ради та її Президії, веде організаційну і редакційно-видавничу роботу по підготовці та виданню бюлетенів і стенографічних звітів пленарних засідань, «Відомостей Верховної Ради України» тощо.

Документальне забезпечення — справа відповідальна і непроста. Адже мова йде про остаточне оформлення актів, які приймає Верховна Рада, Президія. Тут і працюють висококваліфіковані спеціалісти, люди, які мають хист до цієї роботи і люблять свою справу, розуміючи, що кожний документ з часом — це вже історія нашої держави.

— Ви перелічили чималу кількість функцій. Отже, апарату є над чим працювати. І все ж чи мають рацію ті, хто критикує Секретаріат за надмірні штати?

— Знаєте, оцінки — справа відносна. Під час реорганізації в апараті Секретаріату було скорочено 102 чоловіки. Нині тут працює 298 чоловік. Багато це чи мало? Може дехто й скаже: ого, майже 300 бюрократів! Світова ж практика показує інше. В Японії обслуговуючий персонал парламенту сягає за чотири тисячі чоловік, в Італії нараховує понад три, Німеччині — дві, Франції — три тисячі. Коментарі тут, як кажуть, зайві: у нас апарат набагато менший.

Але ж маємо підходити до справи реально. Справді, Японія, Італія, Німеччина, Франція — то багаті країни, і вони можуть собі дозволити такі витрати (зважу до речі, що й оплата праці державного службовця там не йде ні в яке порівняння з нашою). Ми ж сьогодні мусимо рахуватися з станом державної казни. Тому й пішли на досить відчутне скорочення штату. І, впевнений, — це вже той мінімум, який ще здатний забезпечувати нормальне і ефективне функціонування Верховної Ради та її Президії.

Може я дещо зловживаю цифрами, але наведу ще й такі дані. Протягом робочого дня працівниками апарату опрацьовується близько 250 примірників вхідної і 300 вихідної службової документації, розглядається понад 700 листів і звернень громадян. Майже дня не буває, щоб у Верховній Раді не приймали іноземну делегацію. Усе це — зверх тієї планової, перспективної роботи, про яку я вже згадував. А робота з кожним листом, підготовка до кожної зустрічі потребують відповідного осмислення, підготовки необхідної інформації, внесення пропозицій.

Скажу відверто, навантаження на апарат надто велике, часто доводиться працювати по суті в екстремальних умовах. Та люди розуміють свою відповідальність. Головне — щоб був реальний результат.

— Хто уважно стежить за сесіями Верховної Ради, бачить, що велику роль у всій підготовчій роботі відіграють постійні комісії. Як налагоджується їх взаємодія з Секретаріатом? Як допомагає їм апарат?

— Основна робота по підготовці законопроектів здійснюється в комісіях. Саме там народні депутати всебічно обговорюють документи, опрацьовують їх, узгоджують різні підходи і точки зору з принципових положень. Тільки після цього, як правило, законопроекти та інші питання розглядаються на пленарних засіданнях.

Тому основна увага апарату зосереджується на поліпшенні взаємодії і між постійними комісіями, і з відповідними структурами державного управління, обов'язковому проведенні економічного обгрунтування і юридичної експертизи кожного законопроекту, підвищенні плановості в роботі, поліпшенні інформаційного забезпечення народних депутатів.

Комісії мають свій апарат — секретаріати в складі п'яти-семи чоловік. У кожній комісії свої специфічні функції. З урахуванням цього самою комісією підбираються кваліфіковані кадри. Ці підрозділи підпорядковані безпосередньо керівництву комісій. Працюючи в тісній взаємодії з Секретаріатом, вони мають сприяти ефективній роботі постійних комісій, забезпеченню плановості і системності у підготовці законопроектів.

— І останнє. Ви згадали про 700 листів, які одержує Верховна Рада щоденно від громадян. Що це за пошта? Чи за адресою вона? І чи дає користь законодавчій справі?

— Пошта — наші щоденні турботи. А ще ж до цього додайте особистий прийом громадян. За перше півріччя — майже 100 тисяч заяв і листів, 18,7 тисячі особистих зустрічей. Тільки керівники Верховної Ради і члени її Президії прийняли 1,5 тисячі громадян і груп. За кожним листом, зверненням — людина з її турботами і сподіваннями.

Але без цього ми були б відірвані від життя, не відчували б його гострих проблем. Люди йдуть до нас зі своїми щоденними болями, своїм баченням реального життя, своїми оцінками того, як воно тепер влаштовується в Україні.

Чимала кількість звернень містить конкретні пропозиції і ділові зауваження. Така кореспонденція особливо цінна для нашої роботи. Багато листів — з оцінками (нерідко гостро критичними) рішень, які приймають Верховна Рада і Уряд.

Є й питання особистого характеру: житло, працевлаштування, скарги на протиправні дії місцевих органів влади і службових осіб. Ви запитуєте: чи за адресою звертаються люди? Можна розуміти по-різному. Звісно, є інерція, звичка звертатися «нагору», до найвищого законодавчого органу, якщо питання не вирішується на місці. І в цьому розумінні є багато листів, які належать до компетенції виконавчої або судової влади, інших органів управління.

Але й ця частина пошти дає значну користь справі, бо вона теж відбиває існуючі життєві проблеми. А це допомагає побачити слабкі місця в механізмі впровадження прийнятих актів, збагнути, що саме дає можливість несумлінним службовцям обходити закон, зловживати становищем. Ми не ігноруємо такої кореспонденції.

Будемо сподіватись, що з часом усе стане на свої місця. Люди поступово звикнуть до поділу влади на законодавчу, виконавчу й судову і звертатимуться за потрібною адресою. А зараз, якщо вдається допомогти тій чи іншій людині, то вважаємо, що зробили корисну справу.

Зростає напруження в роботі. Незабаром розпочне роботу шоста сесія Верховної Ради. Головне тут завдання — щоб питання були злободенними, проекти документів, які вносяться, відповідали потребам нашого життя, були всебічно обгрунтовані, юридично грамотні, а прийняті закони працювали на розбудову нашої незалежної, демократичної України.

ГАРАНТІЯ—СЛОВО КУПЦЯ!

Цього літа на Хмельниччині, зокрема в Городоцькому районі, побував Голова Верховної Ради України Іван Плющ. Під час зустрічі у трудових колективах Іван Степанович висловив надію, що Україну за нинішньої складної економічної ситуації врятують люди підприємливі, ділові. Саме таким є директор Товариства «Сатурн», що в Городку, Сергій САМБОР. З ним розмовляє наш кореспондент.

— То як же, Сергію Архиповичу, стати мільйонером?

— Крутитися треба з ранку до ночі. А ще — вміти бачити принаймні років на десять наперед. Чітко продумувати, розраховувати. І, звичайно ж, ризикувати. Ось і всі рецепти. Відчуваєте, що зумієте — беріться за справу.

— З чого, як і коли починали ви?

— О, то вже історія. Я чекав свого часу. Ще працюючи заступником директора автопідприємства, думав про створення маленької приватної фірми. І цей час настав у 1988 році. Маючи півтори тисячі власних грошей, купив відходи від швейних виробів, найняв чотирьох надомниць, які з тих відходів шили рукавиці. За пару вони отримували 50 копійок. Отже, заробіток у цілому на той час мали не гірший, ніж на будь-якому підприємстві, якщо не кращий. Таким чином колесо закрутилося. Виникали нові ідеї. Поступово, а точніше через два роки, дещо заощадивши, я взяв в оренду у місцевого верстатобудівного заводу ще не доведений до пуття цегельний завод. 16 літ він фактично бездіяв. Добудували ми його, встановили нове обладнання. Тепер бригада з 30 чоловік виробляє 2,5 мільйона штук цегли за рік.

— Певно, це не єдине, чим займається бізнесмен Самбор? Кажуть, що ви маєте кілька цехів і купу спільних підприємств?

— Та де там купа? Хоча, дещо є. Це, зокрема, машинний парк, 70 відсотків якого задовольняє потреби верстатобудівного заводу, решта працює на наших дільницях і використовується для міста. Плюс до всього сказаного ми самостійно розв'язуємо свою «продовольчу програму».

Минулого року «Сатурн» купив землі колгоспу з села Слобідка-Кузьминська. На 320 гектарах посіяли пшеницю. Матимемо гречку, кукурудзу, буряк, городину. Буде і тваринницька продукція. Доглядаємо 200 бичків, 86 овець, 75 свиней. Є навіть пасіка. Мільйон з лишком витратили на придбання сільськогосподарської техніки. Зараз будуємо гаражі, дороги, склади, контору, дитячий садок, підвіс і ще один столярний цех. У планах — будівництво зерносховища, медпункту, під'їзних доріг, а також швейного і ковбасного цехів. Треба забезпечити людей роботою. Віддача обов'язково буде. Вже деякі молоді сім'ї повертаються до села. Я сказав усім: «Буду виписувати продукцію за півціни».

— Чи не забагато, Сергію Архиповичу, стільки завдати на себе?

— Важко. Дуже важко. Але в господаря повинно бути все. Я «взяв село», щоб ні від кого не залежати. І якби це робили всі підприємці, ми б не лише себе нагодували, ми ще й продавали б.

— Чи багато таких, хто став вам поперек дороги?

— Не без того. Декого душить заздрість, інші бояться втратити крісло «распределителя». Нам лише на паперах дозволяють усе, а на ділі вставляють палиці в колеса. Тому ризик на кожному кроці дуже великий. Люди побоюються пуститись берега. Все треба обдумати, зважити, перш ніж вкладати гроші. Не дбають про нас і на державному рівні. Візьміть податки. Це ж страшне. Більше як півмільйона щороку віддаємо, 75 відсотків. Розумієте, пільг ніяких, все ніби на збитки. Я ж з руїн підняв цегельний завод. Село виведу. В державі не взяв ні копійки. І держава не повинна гереймаватися тим, куди я дів свої гроші. Наше Товариство не живе за чийсь рахунок. Ми самі собі заробляємо на зарплату. Я вже пропонував керівникам Ради замість податків віддати мені на повне забезпечення наш Червоний Хрест. Побудую все, закуплю машини, наберу і утримуватиму штат медсестер. Щоб було, як це роблять на Заході. Відмовили. А між тим, лише в цьому році ми перерахували чималі суми Червоному Хресту, районному спортивному товариству, військкомату на подарунки призовникам. Велику допомогу надаємо церкві.

— Місцева рада теж, виходить, вставляє палки в колеса?

— Не сказав би. До прикладу, з австрійською фірмою централізованого перевезення вантажів ми створюємо спільне підприємство і зробимо базу імпортних товарів. Вони фінансують, дають обладнання. Ми будуємо. Це буде така перша база в Україні. Вона забезпечить мільярдні сбороти. Саме цьому сприяє місцева влада.

— То все-таки, що дає вам основні прибутки?

— Понад 700 тисяч і більше — від використання техніки. Більше як півмільйона чистого прибутку дають цехи — пластмас і столярний. Ну, а ще цегельний завод...

— У чому секрет таких успіхів? Мабуть, є комерційні таємниці?

— Було б дивно, якби я сказав «ні». А успіх? Це передусім добре налагоджена мережа постачальників. І відчуття часу. Адже потрібно вловлювати, на що буде завтра попит, підписувати відповідні угоди, виробляти відповідну продукцію. Я не живу одним днем. Я дивлюсь на 50 літ уперед. Адже, якщо будувати швейну фабрику, треба передбачити моду. І так в усіх галузях.

— Вас не підводять партнери?

— Траплялося. Хоча сам я ніколи нікого не підводив. Я можу укладати договір навіть без печатки. Було ж колись так: давали слово купця. І тепер на Заході основа бізнесу — порядність. Якщо хоч раз підвів партнера, з тобою ніхто ніколи не матиме справи.

— І, нарешті, які плани «Сатурна»?

— Задумів багато. Хочу довести сам собі й іншим, що кожен із нас у змозі себе нагодувати. Раніше було так: держава багата, а селянин бідний. Так не буває.

Нас урятує швидка і з толком проведена приватизація. Інакше — катастрофа. Особливо це стосується земельної реформи. Лише той, хто не розуміє, каже, що багатство — це золото. Можна мати жменю золота і вмерти з голоду. Багатство — це земля. Ми забули, запустили її. Думаю, що ці два роки нам треба протриматися. А в 94-му справи поліпшаться. Причому, швидкими темпами.

А для «Сатурна» планую відкрити ще п'ять цехів, щоб усього їх було десять. Кілька з них — за кордоном. От коли це станеться, піду на пенсію і буду консультантом.

Інтерв'ю вела Надія ПАКУЛЬКО.
Городок
Хмельницької області.

Часто замислююся: в чому причини загальновідомого явища, коли окремим керівним працівникам вдається роками зловживати службовим становищем, на очах у всіх порушувати закони і не нести при цьому ніякої відповідальності? Що, йдучи здавалося б, до правової держави, продовжуємо жити за принципом: правий той, у кого більше прав і можливостей? Чому сваволя не карано так, щоб воно стало вкрай невигідним, дорогим задоволенням для тих, хто його чинить? А на практиці, на жаль, це надто часто сходить з рук тим, хто сьогодні при владі.

Конфліктна ситуація

СВАВІЛЛЯ

ЯК ПРАВОПОРУШНИК — ДИРЕКТОР ЗАВОДУ — ЩОРАЗУ ВИХОДИТЬ СУХИЙ З ВОДИ

Міркування ці — не на голому місці. Будучи депутатом обласної та міської Рад, нерідко натрапляю на факти, що підтверджують сказане. Узяти хоча б скаргу, що надійшла до постійної комісії з питань законності обласної Ради народних депутатів на моє ім'я. Коли вперше прочитала її, то, зізнатися, мимоволі подумала: а чи не проба пера на літературній ниві в детективному жанрі? Проте додані до листа копії відповідей з численних «солідних» державних та громадських органів, а потім і особиста перевірка фактів підтвердили реальність подій. Точніше, «діянь» директора Миколаївського заводу металоконструкцій (МЗМК) С. Ковальова. І мова в даному разі про сваволя і правовий безкрай не тільки його самого, а й тих органів, що вже ось більш як рік розглядають оті «діяння», та ніяк не здобудуться на вагоме слово. Навпаки, ще більше заплутують справу.

Звернімося, однак, до фактів. Під час пожежі на базі відпочинку «Стріла», що належить МЗМК, 6 травня 1991 року згоріли чотири робітники-будівельники. У порушеній в цьому зв'язку кримінальній справі було стверджено, що трагедія сталася через особисту необачність загиблих, які систематично зловживали спиртними напоями. Та як не зловживати, коли масова пиятика там стала зазвичай? Тільки за місяць, що передував загибелі людей, дільничний інспектор міліції склав п'ять актів про розпивання тут спиртних напоїв у робочий час. І як же зреагував на оті неподобства С. Ковальов? Дуже своєрідно. Він раз у раз сам влаштовує на тій базі відпочинку п'янки, розважається там з хмільними компаніями. А 16 червня того ж року директор заводу, перебуваючи в стані алкогольного сп'яніння (під час судово-хімічного аналізу в його крові виявлено 2,6 відсотка етилового спирту), вчинив дорожньо-транспортну пригоду, а простіше — збив своїм автомобілем двох чоловік, які серйозно постраждали. Ще й з місця пригоди утік. Не кудись там, а на базу відпочинку «Стріла», де ні з того ні з сього влаштував справжній погром. Очевидці засвідчують: він трощив усе, що потрапляло під руку — дзеркала й раковини, двері й унітази...

Працівники бази боялися навіть наблизитися до нього. Не відразу вдалося погамувати розлютованого директора й працівникам міліції. Один з них — майор В. Івахненко розповів: С. Ковальов, геть п'яний, весь у крові, втративши людську подобу, ображав працівників міліції, погрожував їм розправою, брутально лаявся. Довелося надіти на нього наручники й силоміць відправити до Березанського райвідділу внутрішніх справ. Правда, згодом сліди перебування його там загадково «загубилися». Як «загубилися» й ще багато чого під час розслідування кримінальної справи, порушеної щодо С. Ковальова обласною прокуратурою.

Коли ознайомлювалася з матеріалами цієї справи, то часто подив брав, на багато запитань не знайшла відповідей. Чому скажімо, кримінальну справу порушено аж через десять днів після вчиненого, а не негайно, як того вимагає, за наявності очевидних ознак складу злочину, закон? Або чому кримінальну справу порушив слідчий прокуратури, а не орган внутрішніх справ, до компетенції якого належить дорожньо-транспортна пригода? Чому, нарешті, ніде не сказано, що С. Ковальов утік з місця пригоди, чому не взято показання у міліціонерів, які були свідками цього та його поведінки на базі відпочинку відразу після пригоди?

Таких запитань є ще багато. Проте слідчий облпрокуратури М. Верцюк не став на них відповідати. Він вирішив за краще просто повірити на слово... С. Ковальову. А той у своїх показаннях заявив: у момент дорожньо-транспортної пригоди автомобілем керував зовсім не він, а хтось інший, що підсів до нього в машину по дорозі. І хоч ніхто отого загадкового пасажира-водія не бачив, та слідчому версія сподобалася й він припинив справу за відсутністю в діях С. Ковальова складу злочину. А щодо погрому на базі відпочинку, то заступник прокурора області, начальник слідчого управління Л. Кафтанов висловився так: хильнув, мовляв чоловік, з ким не буває? До того ж оскільки збитків завдав зовсім, мовляв, не С. Ковальов, а його товариш, то господар бази виручив його, сплативши вартість розтрощеного... Байку, схоже, знову С. Ковальов придумав. Але чому ж тоді ніхто не розшукує отих невідомців, на совісті яких і ДТП, і погром на базі відпочинку?

А в Заводському райвідділі, який теж порушив справу щодо С. Ковальова, випало прочитати таке: «Ковальов С. М. ...керував автомобілем у стані алкогольного сп'яніння, здійснив наїзд на перехожих, завдавши їм тілесних ушкоджень середньої тяжкості». Однак цю справу теж закрито на підставі... постанови облпрокуратури про припинення кримінального переслідування, оскільки, мовляв, «будь-яких даних», що свідчили б про здійснення саме Ковальовим ДТП, не здобуто...» То чия ж правда? Чому державтоінспекція, такі дані здобувши, одразу підняла руки перед прокуратурою? Чому в згаданих документах прокуратури й інспекції стверджується, що постраждалі в ДТП дістали ушкодження середньої тяжкості, тоді як у висновку медекспертів їх оцінили саме як тяжкі?

Ще в лютому цього року прокурор області Ю. Бондар виніс постанову, якою скасував рішення своїх підлеглих припинити розслідування описуваної тут кримінальної справи, пообіцяв контролювати хід розслідування особисто. Чимало місяців спливло відтоді, справу знову припиняли й знову порушували, та вона не просунулася, по суті, ні на крок уперед. Боюся, що так настане час, коли її взагалі закриють вже за давністю вчиненого.

«Діяння» С. Ковальова описаним не обмежуються. Не буду вдаватися в деталі ще одного з них, скажу лише, що, маючи двокімнатну квартиру в центрі міста на сім'ю з трьох чоловік, він зумів одержати ще одну таку саму, хоча навіть у списках на одержання житла ніде не значився. Документи, що розкривають цю аферу, я передала прокуророві області Ю. Бондареві. Їх, очевидно, просто взяли до відома. Але хто ж відновить законність?

Залишається покладати надію, що всі «діяння» С. Ковальова й тих, хто їм, по суті, потурає, належно оцінить Генеральний прокурор України.

Олександра ТОЛСТИХ,
депутат Миколаївської обласної і Миколаївської міської Рад народних депутатів.

ОБЕРІГ КОЗАЦЬКОГО ДУХУ

Глухову — 1000 років

Аж до початку шістдесятих у центрі нашого міста існував Троїцький собор. Вочевидь, він муляв очі можновладним атеїстам — і як спротив більшовицькій ідеології, і як згадка про «зрадника українського народу» Івана Мазепу (коштом гетьмана зводився колись навколо собору Дівичий монастир, а його мати Марія Магдалина була тут ігуменею). Нищили храм, пам'ятаю, у кілька заходів. Спершу гупали у стіни «бабою», прикріпивши до троса мармуровий пам'ятник з могили якогось церковного ієрарха. Потім мобілізували професіоналів з кам'яного кар'єру. Вночі Глухів струснуло від вибуху. Та храм вистояв. Довелося збільшити заряд динаміту...

В усі часи не шкодували бузувіри вибухівки під наші обереги. Щоб жили українці безбатченками — таких легше тримати у покорі. Але манкуртизм нарешті відходить. Неупереджено перечитуючи тепер історію України, бачимо: нам є звідки брати наснагу, чим пишатися перед цивілізованим світом. І немала заслуга в цьому Глухова — останньої козацької вольниці, столиці Лівобережної України. Віриться, колись з'являться ще цілі томи, де повною мірою буде відображена роль глухівського періоду у творенні української державності і культури. Та навіть з відомих нині фрагментів вимальовуються обриси унікальної мозаїки. Втім, слово фактам історії.



НА ЗНІМКАХ: герб Глухова (1730 р.); панорама міста, на першому плані — собор Трьох Анастасій.

Фото Олега САДОВСЬКОГО.

ОБИРАВ НАРОД ГЕТЬМАНА

Глухів — колишня «глуха» для ворогів фортеця між трьох річок, боліт і лісів — уперше згадується вже поселенням в «Історії Чернігівської єпархії». Це, власне, й допомогло встановити вік ювіляра. Розвиваючись як важливий торговельно-економічний, прикордонний з Росією центр, місто на початку XVIII століття виходить на авансцену політичного життя України. Цьому передували драматичні події. Жорстоко помстився Петро І за «измену» І. Мазепи — гетьманську резиденцію Батурин було знищено разом з людьми.

6 листопада 1708 року козацька рада обрала у Глухові нового гетьмана. Відтоді починається глухівський період вітчизняної історії. У різний час звідси правили Лівобережжям І. Скоропадський, П. Полуботок, Д. Апостол, К. Розумовський, тут містилися перша та друга Малоросійські колегії, гетьманський уряд. У Глухові регулярно скликалися з'їзди української старшини, які фактично виконували функції постійно діючої Ради. Чинів державної адміністрації — від сільських отаманів до гетьмана — обирали на козацьких радах відповідних територій. Обрана громадою старшина одержувала рангові маєтності, якими користувалася лише до переобрання. У США тільки в другій половині століття, а в Європі ще пізніше, з'явилися подібні елементи демократизму.

Гетьманська система державного управління загрожувала імперським устоям Росії. Тож коли на старшинській Раді 1763 року було ухвалено записку «Про відновлення старовинних прав Малоросії», де обгрунтовувалися вимоги щодо запровадження спадкової гетьманської влади і повернення українських вольностей і привілеїв, створення представницького органу влади — сейму, Катерина II усунула К. Розумовського з посади гетьмана, а заодно скасувала й інститут гетьманства. Тим самим було підписано вирок і Глухову. Хоча ще майже двадцять років тут діяла Малоросійська колегія, місто занепадало.

Не пройшли...

Зміна політичної ситуації після визвольної війни під проводом Богдана Хмельницького не влаштовувала польську шляхту. Наприкінці 1663 року король Ян Казимір, взявши в союзники правобережного гетьмана П. Тетерю, посунув зі своїм військом північчю Лівобережної України, щоб відрізати її від Росії. Але на шляху став Глухів. П'ять тижнів поспіль інтервенти марно атакували місто, випустивши по ньому близько 100 тисяч бомб та ядер. Гарнізон стійко витримав облогу, змусивши ворога врешті-решт повернути назад. Це була остання спроба Польщі силою взяти Україну під своє начало.

ЧИСТІ ВИТОКИ

Якщо під націоналізмом розуміти теоретичне самовизначення національного руху, то саме в Глухові періоду його розквіту цей процес став помітним явищем суспільного життя. В умовах, коли високоосвічена церковна верхівка, яка до того традиційно формувала громадську думку і була тісно пов'язана з керівництвом Російської церкви, перетворилася значною мірою у репрезентанта російського офіціозу, носієм національно-державницької ідеології стала світська інтелігенція. Народженню нового «сословія», яке принесло у свої пошуки кращої долі для України невдоволення козацької старшини засиллям чужинців на урядових посадах, штучним гальмуванням економічного розвитку краю, духовним приниженням етносу, сприяла Генеральна військова канцелярія — вищий урядовий орган того часу. Військові канцеляристи, а це були діти переважно козацької знаті та інших привілейованих верств населення, що здобували освіту у Києво-Могилянській академії й часто ще в якомусь з європейських університетів, взялися за формування нового українського світогляду.

Через осмислення минулого і, зокрема, феномена козацтва поступово формувалась ідея історичних прав української держави. Канцеляристи започаткували козацьку історіографію (літописи Грабянки, Величка та ін.). Яскравим проявом зрілої націоналістичної свідомості, патріотичних поривань світської еліти став віршований трактат перекладача канцелярії Семена Дівовича «Розмова Великоросії з Малоросією». У ньому широка ретроспектива української історії підводиться до висновку: Україна не визнає за Росією права панувати над собою. Тим самим автономному становищу України у складі Російської імперії відкрито була протиставлена ідея унії двох рівноправних держав.

Подальший провід у розвитку теорії націоналізму перейняло покоління так званих малоросійських просвітителів. Діяльність багатьох з них (Федора Туманського, Якова Козельського, Іллі Тимківського) пов'язана з Глуховом. Саме їх державницька ідеологія, на думку відомого українця, директора Гарвардського інституту українських студій Омеляна Пріцака, у завершеному вигляді знайшла відображення на початку XIX ст. у знаменитій «Історії Русів».

«ЛУЧШЕ КИЕВА...»

«Лучше Киева строением и краше житием» — таке враження про Глухів занотував до свого щоденника мандрівник Леонтій Лук'янов, відвідавши місто на зорі його слави. Неповторного архітектурного стилю забудова зусиллями відомих зодчих Н. Мергасова, А. Квасова, А. Рінальді оформилась у чудовий ансамбль, який радував око сучасників довершеністю і гнштотою. Величні храми (було їх 11, збереглось 4), які становили предмет особливої гордості глухівчан, уособлювали собою символ духовного піднесення і благополуччя. Упродовж кількох десятиліть звідси струменіла вусібіч енергія оновлення, культурного ренесансу. У Глухові зародився спершу любительський, а затим і професійний вітчизняний театр (його опікував гетьман К. Розумовський). Тут у 1730 році було заснвано знову ж таки першу, і не лише в Україні, а й у Росії, музичноспівсву школу, звідки починали сходження до вершин світового визнання видатні композитори епохи класицизму Максим Березовський та Дмитро Бортнянський. Щедра на таланти земля подарувала історії ціле сузір'я імен, які своїм сподвижництвом у сфері духовної творчості добре прислугували авторитету української культури: відомі діячі православ'я, поборники просвіти Данило Туптало (Дмитро Ростовський), Мельхіседек Значко-Яворський, Давид Нащинський, літератори-історики Яків Маркович, Микола Ханенко, письменник Опанас Лобисевич, художник Антон Лосенко....

МНОГІЇ ЛІТА!

Принагідно епілогом проситься на кінчик пера бадьоро-оптимістична сенсація, щось на кшталт: «Сьогодні місто переживає другу молодість». Проте це і банально, і, на жаль, не так по суті. Відтоді, як Т. Шевченко у повісті «Капітанша» бідкався: «...Сто літ яких-небудь промайнуло, і Глухів із резиденції малоросійського гетьмана зробився самим пошлим повітовим містечком», мало що змінилося на краще. Звичайний райцентр Сумщини, правда, обласного підпорядкування з типовими бідами і проблемами. Спасибі історикам за можливість влаштувати свято, а заодно й отримати «зайвих» коштів, щоб оживити міське господарство, поліпшити побут городян. Тих 300 мільйонів карбованців з республіканського бюджету повинно вистачити і на газопровід, і на каналізацію, і на дороги, і на будівництво-реставрацію.

Усе це, звичайно, чудово, але не як ефективний подарунок до ювілею, а, хочеться сподіватися, як початок великої, копіткої роботи по відродженню останньої козацької столиці. В одну ріку не можна увійти двічі, і Глухову, напевно, вже ніколи не бути на олімпі слави першого міста України як адміністративно - територіальної одиниці. Він міг би і повинен стати центром духовного життя, благодатним місцем паломництва всіх сущих українців до життєдайних джерел пам'яті й досвіду минулих поколінь — тих орієнтирів, які допоможуть нам у розбудові вільної і сильної держави.

Многії літа тобі, рідний Глухове!

З ГЛУХІВСЬКИХ ХРОНІК

⊙ Витонченим мистецтвом монументального ливарництва славились тутешні людвісари. Авторами кращих дзвонів та гармат, розкішно оздоблених у стилі українського бароко, були Йосип та Карпо Балашевичі. Останній виготовив, зокрема, найбільшу з відомих козацьких гармат довжиною 395 сантиметрів, яка сьогодні зберігається у московському Кремлі. До речі, майже всі твори глухівських художників-зброярів донині є власністю зарубіжних музеїв.

⊙ «Щоденник генерального підскарбія» Якова Марковича: «1748, травень. Село Сваркове. Бачу заграву від пожежі в Глухові, яка почалась об 11-й годині до полудня і тривала до 4-ї з полудня. Все місто зі сторони Сваркового і Петропавлівського монастиря, у місті всі церкви і монастир, двори усі, в тому числі мій, згоріли. Такої тяжкої пожежі ніколи ще не траплялося, велика кількість людей і худоби різної згоріло Канцелярії усі з ділами теж...»

⊙ Не витримавши двірцевих інтриг і зневаги імператорського Петербурга, у розквіті творчого генія наклав на себе руки Максим Березовський (1777 р.), перу якого належить, зокрема, неперевершений лірико-філософський хоровий концерт «Не отвержи меня во время старости», перша вітчизняна опера «Детафонт». На стіні Болонської (Італія) філармонічної академії, яка обрала глухівського композитора своїм почесним членом, прізвище Березовського написано золотими літерами поряд з Моцартом.

⊙ Восьмим дивом світу називали сучасники споруджений у 1768—1782 роках архітектором Андрієм Квасовим будинок Малоросійської колегії. (Який вигляд мав палац, відтворив у романі «Михайло Чернишенко» Пантелеймон Куліш, що два роки вчителював у Глухові). Після другої великої пожежі, що її переніс Глухів у 1784 році, будівля серед інших сильно постраждала і за браком коштів для відновленння була знесена.

⊙ Вперше картопля стала відома в Україні 1766 року, коли її завезло і почало вживати у їжу глухівське вельможне панство.

⊙ Найстаріший в Україні вчительський інститут — Глухівський — відкрито у 1874 році. Серед його випускників Олександр Довженко, Степан Васильченко, Сергій Сергєєв-Ценський.

⊙ Півтора мільйона карбованців пожертвувала на забудову Глухова родина видатних промисловців і меценатів Терещенків. Їхнім коштом збудовано, зокрема, храм Трьох Анастасій, жіночу й чоловічу гімназії, ремісниче училище, банк, учительський інститут, безплатна лікарня, приют для дітей-сиріт. (Капіталісти у другій половині XIX сторіччя зробили для міста набагато більше, ніж радянська влада за усі роки її існування).

Віталій МАКСЮТЕНКО, власний кореспондент «Голосу України» по Сумській області.

Телефон корпункту в Сумах — 25-13-61.

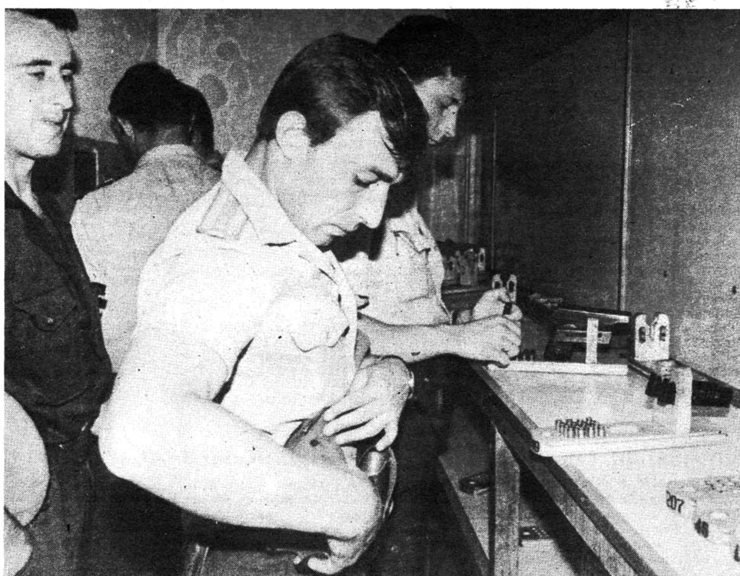




«БЕРКУТ» — БЕЗСТРАШНИЙ ПТАХ









Беркут — птах хижий, стрімкий, що встановлює у природі правильний порядок речей. Напевне, цим і керувався той, хто дав загонові особливого призначення ім'я цього сильного птаха.

«Беркут» — це хижак, який вступає у протиборство з хижаками. Здебільшого — у нерівне протиборство, бо його суперник, як правило, завдає удару першим, оснащений і озброєний краще, але головне — готовий на все, щоб залишитися у цій сутичці переможцем.

«Беркут» — це десятки характерів, згуртованих у один, десятки кулаків, стиснутих у один кулак, десятки біографій, об'єднаних у одну долю.

«Беркут» — усього лише звичайні, трохи міцнішої статури і трохи рішучіші за інших, хлопці. Вони нині там, де зазіхають на наші життя, права, гідність. Саме цієї миті. Як і вчора, коли накачану наркотиками школярку намагалися згвалтувати три озброєні мерзотники. Як і позавчора, коли з підв'язаного до стелі за ноги підприємця «вибивали» мільйон. Так, як це буде завтра, коли щось подібне стосуватиметься нас.

Сергій **МИКОЛАЄВ**.

Експрес-інформація

ТАКОГО НІХТО НЕ ЧЕКАВ

Відстрочка візиту Президента Єльцина до Токіо не впливатиме на участь Японії в міжнародній програмі допомоги Росії. Японська сторона вже не наполягає на тому, щоб візит відбувся цього року. Про це заявив міністр закордонних справ Японії Ватанабе. Нагадаємо, що «велика сімка» обіцяла виділити Росії 24 мільярди доларів протягом нинішнього року. Частка Японії в цьому кредиті складає 100 мільйонів.

ТРЕТЯ СПРОБА

Нова угода про припинення вогню в Абхазії набрала чинності від учора. Це вже третя спроба припинити збройні сутички між грузинськими й абхазькими силами за останні тижні. Сторони підписали протокол про припинення вогню під час засідання тристоронньої комісії з контролю й інспекції в Абхазії. Документ скріпили своїми підписами Прем'єр-міністр Грузії Сігуа, заступник абхазького прем'єра Лабахуа і заступник голови Держкомітету Росії з надзвичайних станів Воробйов. Крім того, протокол передбачає відновлення з 15 вересня діяльності урядових органів Абхазії.

ПОГОВОРИМО, ЯК КОЛЕГИ

З візитом до Москви готується прибути директор ЦРУ США Гейтс. Мета його приїзду — обговорити плани майбутнього співробітництва зі службою зовнішньої розвідки Росії, повідомили високопоставлені представники Білого дому.

ПЕРЕДАМО ВСЕ НАЛЕЖНЕ

Сесія Верховної Ради Литви відкрилася вчора у Вільнюсі. На ній з доповіддю про політичну ситуацію в країні й про переговори на найвищому рівні в Москві виступив глава парламенту Ландсбергіс. Напередодні на прес-конференції він повідомив, що під час короткої бесіди з Президентом Єльциним відбувся обмін думками про майбутній двосторонній політичний договір. Тим часом литовське радіо зачитало заяви російських військових про те, що Балтійський флот ВМС Росії готовий залишити литовські порти до кінця цього року. Також повідомило, що найближчим часом буде розв'язано питання про передачу під юрисдикцію Литви ремонтного заводу для підводних човнів.

ПРІОРИТЕТ ВІДДАНО ПРИВАТИЗАЦІЇ

Найближчим часом колишні радянські республіки стануть членами Міжнародної фінансової корпорації, відділення Всесвітнього банку, що займається приватним сектором. Про це оголосив віце-президент МФК Райрі.

Як відомо, Міжнародна фінансова корпорація — найбільше у світі джерело прямого фінансування капіталовкладень у приватний сектор країн, що розвиваються.

АГРАРІЇ РАДЯТЬСЯ

Науковий симпозіум учених-аграрників з держав СНД відкрився вчора в Алма-Аті. У ньому, крім казахстанських, беруть участь спеціалісти з Росії, України, Білорусі, Азербайджану, республік Середньої Азії. Присутня також делегація Грузії. Планується обговорити можливості використання потенціалу агропромислового комплексу держав співдружності в сучасних умовах, а також зробити обгрунтування доцільності їх економічної інтеграції.

ЗНОВУ ЗА СВОЄ!

Попросив політичного притулку в Греції колишній керівник відділу контррозвідки й тероризму східнонімецької служби безпеки «Штазі» Гельмут Фойк. Про це він заявив, одночасно спростувавши звинувачення в тероризмі. Власті ФРН покладають на нього відповідальність за організацію вибуху бомби у французькому культурному центрі в Берліні в 1983 році.

РАХУВАТИ ЗБИТКИ НЕ ПРОСТО

Два дні необхідно було, щоб підрахувати збитки, яких завдала нечувана злива багатьом районам Примор'я. Загальні збитки, за попередніми даними, складають не менше як 1,5 мільярда карбованців. Затопленими виявились понад три тисячі гектарів картопляних та овочевих плантацій. Розмито більше як 100 кілометрів доріг.

ЗВИНУВАЧУЮТЬ БОСНІЙСЬКИЙ УРЯД

Рада Безпеки ООН різко засудила напад на конвой цієї міжнародної організації поблизу Сараєва, внаслідок чого загинуло двоє французьких військовослужбовців. У заяві Ради Безпеки з цього приводу підкреслено необхідність посилити захист персоналу ООН під час миротворчих операцій.

Командуючий підрозділами ООН у Сараєві єгипетський генерал Разек звинуватив у нападі на автоколону боснійські урядові війська.

ОБІЙШЛОСЯ БЕЗ ЖЕРТВ

Залізнична катастрофа сталася в середу ввечері поблизу станції Сиропʼятське, що недалеко від Омська. На щастя, все обійшлося без людських жертв. Під укіс пішли десятки вагонів, завантажених цементом, борошном та іншим. Причини аварії розслідуються.

За повідомленнями наших власних кореспондентів та зарубіжних інформагентств.

Зовнішня політика: пріоритети України

ЗМІНИЛИСЯ І МИ, І ООН

Поява нових пріоритетів у зовнішній політиці незалежної України, зокрема розбудова наших двосторонніх зв'язків із зарубіжними країнами, встановлення з ними дипломатичних відносин, відкриття посольств тощо відбувається одночасно з активною українською дипломатією у міжнародних організаціях, перш за все в ООН.

Протягом десятиріч участь у багатосторонній дипломатії була для України єдиним каналом здійснення її міжнародної правосуб'єктності. Членство у міжнародних організаціях стало основою визнання де-юре й де-факто суверенності України.

Перехід від протистояння до співробітництва в міжнародних відносинах значно змінив обличчя Організації Об'єднаних Націй. В наш час, коли об'єктивно зростає вага ООН у світі як універсального центру волі і дій держав, коли відбувається справжній «ренесанс» цієї організації, Україна прагне зайняти якомога дійовішу позицію в ООН, докладаючи зусиль, з одного боку, для знаходження загальноприйнятних рішень глобальних проблем і, з іншого, для використання її досвіду і можливостей в інтересах власного розвитку. Більше того — в ООН ми бачимо надійного гаранта нашої територіальної цілісності і державної незалежності.

Цілком зрозуміло, що участь України в ООН набула принципово нового якісного змісту після проголошення державної незалежності. Унікальність нашого становища полягає в тому, що Україна, на відміну від інших країн світу, стала незалежною державою, вже маючи за плечима багаторічний досвід членства в ООН та інших міжнародних організаціях.

В цьому наша велика перевага. Це ж накладає на нас і відповідну відповідальність. Сьогодні світове співтовариство по-іншому сприймає Україну. Багато країн бачать в нас велику європейську державу, з позицією якої не можна не рахуватись.

Альфою і омегою наших зовнішньополітичних дій є беззастережне визнання принципів і норм міжнародного права. Статут ООН, Гельсінкський Заключний акт,



Паризька хартія, міжнародні стандарти в галузі прав людини — ось та основа, на якій будується зовнішня політика України. Щодо нашої позиції в ООН, то вона грунтується на таких засадах, як принциповість, передбачуваність та прагматизм. Її головною метою є захист інтересів громадян України, створення сприятливих умов для розвитку нашої державності.

Протягом тривалого часу існувала парадоксальна ситуація: офіційні представники нашої республіки на міжнародних форумах брали активну участь у розробленні документів, у яких світове співтовариство формувало найбільш цивілізовані норми забезпечення прав і свобод людини, а широкі верстви населення України були позбавлені реальної можливості навіть ознайомитися з ними.

Нині ми також переглядаємо свої підходи до участі в міжнародних організаціях, пристосовуємо їх до нових реалій нашої державності. Ми передбачаємо збільшити свої зусилля у розв'язанні екологічних питань, перш за все в подоланні наслідків чорнобильської катастрофи, захисту прав меншостей, боротьбі з наркоманією, розвитку міжнародного гуманітарного співробітництва.

Сьогодні сфера інтересів України в ООН досить широка. Наша держава приділяє першорядну увагу питанням роззброєння, заохочення демілітаризації міжнародних відносин, утвердження примату політико-правових методів при розв'язанні міжнародних проблем.

Наш інтерес до цих питань зростатиме, оскільки в майбутньому Україна має стати нейтральною, без'ядерною державою. У зв'язку з цим делегація України на наступній сесії Генеральної Асамблеї ООН планує виступити з ініціативою про створення зони, вільної від ядерної зброї в районі Чорного моря і оголошення Чорноморського басейну зоною миру.

Україна приділятиме велику увагу активнішій участі в посередницьких функціях ООН, підвищенню ефективності її операцій по підтриманню миру. Величезний потенціал ООН у цій справі може бути ефективно використаний при врегулюванні і тих джерел напруженості, які виникають на території колишнього СРСР, а також безпосередньо біля кордонів України.

Українська дипломатія активно використовує членство в ООН для оперативного доведення до країн світу нашої позиції з найважливіших проблем.

Активізується роль України у розв'язанні міжнародних проблем. Представники України беруть участь у переговорному процесі по врегулюванню арабо-ізраїльського конфлікту. Як члени Спецкомітету ООН проти апартеїду ми докладаємо зусиль для зростання ролі ООН у процесі остаточної ліквідації режиму апартеїду в ПАР. Українські дипломати в ООН проводять дійову роботу по визволенню і поверненню на Батьківщину громадян України, які перебувають у полоні в Афганістані.

Як член ООН Україна завжди демонструвала свою прихильність цілям і принципам Статуту ООН, надавала безумовну підтримку зусиллям Ради Безпеки, спрямованим на зміцнення міжнародного миру і безпеки. Прикладом цього стала наша підтримка санкцій ООН проти Югославії та направлення до цієї країни батальйону Збройних Сил України для участі у Миротворчих Силах ООН.

Можна бути впевненим, що світове співтовариство і в майбутньому матиме в особі України активного і корисного партнера.

Володимир ЄЛЬЧЕНКО, завідуючий сектором політичних питань ООН і Ради Безпеки МЗС України.

Власкори повідомляють

Єреван

ЯК ПРИЛЕТІЛИ, ТАК І ПОЛЕТІЛИ

6 вересня о 19.40 літак турецьких ВПС порушив повітряний кордон Республіки Вірменія. Зв'язавшись з диспетчером міжнародного аеропорту Звартноц, екіпаж запросив дозволу на посадку. Було також повідомлено, що на борту літака перебувають представники міжнародної авіаційної організації ІКАО та група турецьких експертів, котрі мають намір провести у Вірменії інспекцію згідно з умовами Договору про звичайні озброєння у Європі. Крім того, порушники кордону послалися на постійний дипломатичний дозвіл, який нібито мають пасажири літака.

Проте, як з'ясувалося, попередньої домовленості з керівництвом Вірменії з даного питання не було. І ця акція вірменською стороною була розцінена не інакше як порушення державного кордону. Після кількох невдалих спроб сісти у вірменському аеропорту літак полетів у невідомому напрямку. Цей інцидент став приводом для ноти протесту МЗС РВ турецькому урядові, у якій висловлюється протест з приводу порушення вірменського повітряного кордону турецьким літаком. Одначе зовнішньополітичне відомство Вірменії висловило прагнення до подальшого розвитку добросусідських відносин та співробітництва Вірменії з Туреччиною.

Ара МЕЛІКСЕТЯН.

Ташкент

МЕНШЕ ПОЛІТИКИ, ШИРШЕ ЛАВИ

З лекціями про діяльність молодіжних об'єднань Сполучених Штатів у кількох узбецьких містах побували активісти Товариства американських студентів. Вони прибули до Узбекистану на запрошення республіканської молодіжної асоціації «Садаф».

«Садаф» — це нова організація, яка об'єднує у своїх лавах юнаків та дівчат незалежно від їхніх політичних переконань. Мета цієї організації — культурно-просвітницька. Головне для «Садафа» — розвивати життєву активність і самостійність молоді. У планах цієї організації — проведення культурних заходів, встановлення зв'язків з молодіжними рухами за кордоном.

Офіційно нову організацію зареєстровано на початку липня. Але вже сьогодні в її лавах понад 100 колективних членів. Вступний внесок — 100 карбованців. З цих коштів буде формуватися статутний фонд організації. Поки що її капітал складають внески засновників, серед них біржа «Ташкент», Національний валютний банк Узбекистану, авіакомпанія «Узбекистан хаво йуллари». Ці кошти підуть на створення малих підприємств по виготовленню товарів народного споживання, сувенірів. Працювати тут будуть в основному студенти.

Зульфія РАСУЛІ.

ДВОВЛАДДЯ ДОВГО НЕ ЖИВЕ

У сусідів

У Бендерах, незважаючи на заяву Президентів М. Снєгура та Б. Єльцина про початок нового етапу у розв'язанні придністровського конфлікту — етапу політичних рішень, основним з яких буде визначення статусу регіону, знову ускладнилася обстановка. Причина та ж, що і в березні цього року — присутність у місті загону молдовської поліції. Весною цей факт став приводом для нагнітання у місті пристрастей, а потім і відкритого збройного конфлікту.

Компромісне рішення об'єднаної контрольної комісії про створення при військовій комендатурі оперативно-слідчих груп з рівним представництвом у них молдовських та придністровських міліціонерів, що не брали участі у воєнних діях, спочатку особливого обурення у громадян не спричинило. Загони поліції та міліції спокійно уживалися під одним дахом і займалися тим, чим і належало — суто кримінальними справами. А їх вистачало. У перші після припинення вогню дні щоденно до слідчих надходило 50—60 заяв про грабунки, насильства, викрадення автотранспорту, вбивства. Зараз їх стало вдесятеро менше.

Проблемою для військової комендатури та оперативно-слідчих груп продовжує залишатися вилучення зброї, якої ще немало ходить по руках у місті. Як розповідає комісар поліції І. Побейко, добровільно здано лише 6 автоматів, 16 гранат, 50 патронів. Примусово вилучено 3 автомати, 14 гранат й одну установку «Алазань».

Але основні справи коренями своїми йдуть у ті дні, коли в місті тривали бої, а одночасно — грабунки й розбої. Чинили мародерство обидві сторони. Волонтери, за словами комісара поліції, везли награбоване в навколишні молдовські села, гвардійці — в населені пункти за Дністром. Та в одних, як і раніше, визнають як законними правоохоронні органи Молдови, в інших — лише Придністров'я. Виїжджати «на вилучення» доводиться відповідно до політичної кон'юнктури, що склалася: в одне село — поліції, в друге — міліції. Щоправда, в обох випадках — під охороною солдатів з миротворчих сил. Тож і поліцейські, і міліціонери вважають, що формула подвійної присутності у цей перехідний період потрібна.

З часом вона стала поширюватися й на інші структури. У Бендерах з'явилися два прокурори, один призначений Кишиневом, другий — Тирасполем. За принципом політичних пристрастей розділилися народні судді. Тюрми, щоправда, поки не поділені. Бо ж і ділити нічого. Єдиний у Придністров'ї заклад подібного типу розташований в Бендерах і з підпорядкування Кишиневу не вийшов. Придністровські ув'язнені, котрих порозпихали по камерах попереднього утримання, не виходять з них уже більш як рік. Та це, як то кажуть, деталі.

Фактичне двовладдя в місті й ситуація, що склалася в навколишніх селах (коли одне село оголошує себе придністровським, друге — молдовським, а в третьому населення поділяється на «фракції»), у якийсь момент мають яскраво проявитися. Тим більше, що така форма подвійного підпорядкування ніяк не забезпечувала міської влади. Заступник голови міськради В. Харченко зазначив з цього приводу: «Бендери повинні бути в підпорядкуванні лише придністровських властей». В результаті — нові пікети на залізниці й давня вимога: вивести з міста поліцію.

У Кишиневі й Тирасполі на підході дискусія щодо визначення статусу східних районів Молдови. З них особливо складно визначити статус Бендер через їх географічні, етнічні та політичні особливості. Місто, яке провело референдум і проголосувало за єднання з Придністровською республікою, розташоване на правому березі Дністра. І до 40-го року, на відміну від лівобережжя, що входило до складу України, було частиною Молдови. Юридично та історично воно, здавалося б, не має права на входження в бодай навіть автономне утворення Придністров'я. Заявляючи про це, кишинівські націонал-патріоти скоріше за все мають рацію. Коли не враховувати одну деталь: бажання жителів. А вони ще більше сахнулися Молдови після походу національної армії на мирне місто.

На зустрічі в Москві М. Снєгур та Б. Єльцин торкнулися питання Бендер. При цьому пролунало поняття «особлива зона». В об'єднаній контрольній комісії теж обговорювали статус «вільного міста». Але тут знову випливає формула подвійної присутності. Чи підуть на це міські власті?

Як буде розв'язано проблему Бендер, покаже час. Але те, що місто вимагає особливої уваги, ясно вже сьогодні. Місто, яке почувається спокійно аж поки його контролюють миротворчі сили. У разі їхнього відходу воно боїться повторення вже пережитого.

Тому і в поліції, і в міліції, і у військовій комендатурі я чула одне й те ж саме: розв'язання питання про статус Придністров'я не можна відкладати в довгу шухляду. Кожен день зволікання працює на ускладнення ситуації.

Світлана ЧАЛА.
Бендери — Кишинів.

Нагороди

ПРЕМІЮ ПОВЕЗЛИ В ТУРКМЕНИСТАН

Міжнародна премія з екології імені Джерарда Піла була вручена нещодавно президентові Академії наук Туркменистану Агаджану Бабаєву на засіданні річних зборів Російської академії природничих наук у Москві.

Свій фонд всесвітньовідомий учений Джерард Піл, який очолює нині Американське наукове товариство, заснував у 1990 році. Премія його імені присуджується раз на рік науковому діячеві однієї з країн світу за великі досягнення в галузі природничих наук. Її лауреатами вже були американські та англійські вчені. Цього разу на неї претендувало понад 20 вчених із країн СНД.

За вагомий внесок у розвиток природничих наук у галузі екології навколишнього середовища премію було вручено туркменистанському екологові Агаджану Бабаєву.

— Я розцінюю цю нагороду не як свій особистий внесок у справу науки, а як оцінку ситуації стабільності, що склалася в нашій республіці, — сказав Агаджан Бабаєв.

До речі, це не перша міжнародна премія вченого. У 1990 році він став лауреатом Міжнародної премії імені О. Карпинського за видатні заслуги в дослідженні проблем пустель.

Огульбібі АМАННІЯЗОВА.
Ашгабат.

Подробиці

АДМІРАЛ ПЕРЕБОРЩИВ

Відносини Балтійського військово-морського флоту з Литвою набагато кращі, ніж з Естонією та Латвією. Ми навіть домовилися за продаж Литві кількох кораблів, щоб вона могла створити свій флот. За отримані гроші звемо будинки для військовослужбовців. Литва погодилася зробити це силами своїх будівельників і надати будівельні матеріали, сказав у інтерв'ю газеті «Аргументы и факты» начальник штабу Балтійського військово-морського флоту Росії адмірал Гришанов.

Коментуючи цю заяву, міністр охорони краю Литви Буткявічус сказав, що, справді, такі переговори тривають. За його словами, республіка планує придбати один корабель прибережної охорони, а не кілька, як сказав адмірал. Угоду про це буде підписано найближчими днями. Поки що важко сказати, скільки коштуватиме корабель. Розрахунки будуть у карбованцях, а не у валюті. Буткявічус також повідомив, що під час переговорів питання про робочу силу і надання будівельних матеріалів не обговорювалося.

Микола СТАНОВИЧ.
Вільнюс.

У світі захоплених

Часто доводиться чути: скільки людей — стільки ж і думок. Не менш істинним буде, мабуть, і вислів: кількість людських захоплень наближено дорівнює населенню Землі. Це ще не межа. Бо важко сказати, чого щороку народжується більше — людей чи їх захоплень.



НА ЗНІМКУ: близько шести тисяч предметів із зображенням жаб зібрали у своєму пересувному музеї Елфі Хісс-Дінтен і Ролф Ріндлісбахер із швейцарського міста Базель. Це різноманітні скульптурки, іграшки, зубні щітки, книжки, цукерки, картинки та багато іншого. А девіз цієї жаб'ячої виставки справді казковий — «Приходь, дивись і вибирай свого принца чи принцесу».

Фото Кейстон — ІТАР—ТАРС.

Справи кримінальні

«НАС ВРЯТУЄ ЄВРОПОЛ...»

Федеральне відомство Німеччини з кримінальних справ згодне з тим, щоб майбутня європейська поліцейська організація — Європол — відіграла на першому етапі свого створення керівну роль у боротьбі з організованою злочинністю. Згодом Європолу можна було б доручити боротьбу з наркобізнесом та іншими злочинами, що завдають шкоди Європейському співтовариству.

Фахівці федерального відомства виходять з того, що державні кордони в Європі вже тепер практично не є перешкодою для організованих банд злочинців. Остаточне ж скасування прикордонного контролю в рамках Європейського співтовариства з 1 січня 1993 року істотно вплине як на національні, так і на міжнародні способи боротьби із злочинністю. Тому першими кроками в напрямі реалізації ідеї Європолу могли б бути введення спільної поліцейської системи нагромадження даних, обмін експертами, а також узгодження питань міжнародного переслідування злочинців і спостереження за ними.

У майбутньому Європол, можливо, організаційно буде побудовано на зразок американського Федерального бюро розслідувань або ж німецького Федерального відомства з кримінальних справ. Що ж стосується контролю за діяльністю такої організації, як Європол, то існуючі в Європі правові норми передбачають його здійснення силами національних парламентів або Європарламенту.

Юрій ВИХОДЦЕВ.
Бонн.

Вістки з діаспори

ВИСТАВКА МАЙСТРА-ГОНЧАРЯ

Твори самобутнього митця-гончаря з Британської Колумбії (провінція на заході Канади) Теда Дякова експонувалися у приміщенні Пласт-Галереї у канадському місті Едмонтоні. Влаштувала виставку, як і декілька попередніх, прихильниця українського мистецтва Софія Скрипник. Хоч тисячі кілометрів відділяють Канаду від України, але і в цій далекій стороні не зникли паростки української культури, зокрема декоративно-прикладного мистецтва. На виставці Дякова демонструвалися величезні амфори з ліпленнями, куманці, глечики, жбани, свічники та інші речі.

ЗВУЧАЛИ УКРАЇНСЬКІ ХОРИ

XVII семінар хорових диригентів українського походження, присвячений 100-літтю переселення перших українців до канадської землі, пройшов нещодавно в Едмонтоні (Канада). Його організувало Українське музичне товариство провінції Альберта. По закінченню семінарської програми відбувся концерт, де прозвучали твори у виконанні хорів під керівництвом диригентів — учасників зустрічі.

ПЛАСТІВСЬКИЙ ЮВІЛЕЙ

Виповнилося 80 років з часу заснування в Україні молодіжної організації Пласт, яка протягом останніх десятиліть діяла лише за кордоном. Святкування ювілею відбулося у кінці серпня в Нью-Йорку. Це була зустріч пластівців із усіх країн світу, де юнаки й дівчата, зорієнтувавшись у спортивні, туристичні, високогірні й морські табори, змагалися, ділилися досвідом.

ПРО УКРАЇНСЬКУ КІЛЬКОМА МОВАМИ

Науковий збірник українського професора Юрія Шевельова «На околицях Києва» вийшов друком у одному з німецьких видавництв. До нього ввійшли 22 статті, що висвітлюють ключові проблеми історії розвитку української мови поряд з мовами інших народів. Кілька матеріалів присвячено пам'яткам староукраїнської мови, починаючи від XI століття. Більшість наукових статей у збірнику Ю. Шевельова опубліковано англійською мовою, декілька написано німецькою, французькою, польською й російською мовами. Дві — українською.

ЛІКАРІ ОБ'ЄДНАЛИСЯ ДЛЯ ДОПОМОГИ

Більше двадцяти п'яти членів нараховує Українське лікарське товариство у Празі, засноване минулого року. Головне його завдання — посильна допомога медикам України у подоланні наслідків чорнобильської трагедії. Українське лікарське товариство у Празі очолює Мирослав Баб'юк.

У київському «Українському домі» 6 вересня завершив роботу Міжнародний з'їзд писанкарів, що тривав три дні. Відомий писанкознавець-етнограф, автор книги-альбому «Українські писанки» Ераст Біняшевський, був присутній на з'їзді. Він сказав: «Дуже важливо, що проблему писанки згадано нарешті на державному рівні. Адже тривалий час цей витвір народного мистецтва сприймався, на жаль, як цяцька. Хоч насправді писанка — безцінний документ, на котрому можна читати історію нашого народу. Втім, з'їзд — перша спроба звернутися до дивовижного явища, котре називається писанкою. Гадаю, майбутні подібні заходи ширше й грунтовніше охоплюватимуть усі аспекти вивчення й відродження писанкарства. Сьогоднішня ж розповідь про Опільську писанку в «Голосі України» допоможе читачам уявити хоч якоюсь мірою розмаїття й багатства писанки».

ОПІЛЬСЬКА ПИСАНКА

Посаг на всі часи

А ДЕ Ж ТАКА є? Ще рік тому, мабуть, і я б так запитав. Але однієї днини завітав до хати, що на околиці галицького містечка Підгайці, і відкрив для себе дивовижний світ, що затаївся у писанках народної майстрині Галини Коваленко — барвінковий, веселковий, життєдайний, незбагненний... Оце і є опільська писанка.

Ми звикли, що серед назв, як правило, за однієї згадки «писанка» спливають численні визначення: гуцульська, бойківська, лемківська, яворівська... А тепер треба нам до цього ряду додати ще й опільську, бо всю свою атрибутику вона отримала із душі і серця цієї скромної і доброї майстрині Галини Коваленко.

Звичайно, шлях до цього був довгим і нелегким. І не думала-не гадала жінка, що саме писанки стануть її долею. Бо готувала себе до досить-таки прозаїчної професії: закінчила спочатку у Львові технікум, а згодом — Московський інститут харчової промисловості, отримала спеціальність інженера-технолога і працювала у Роздолі на пивзаводі.

Та не було в молодій сім'ї Коваленків свого даху над головою, і поїхали молодята на батьківщину Галини — до Яворова. Там і потрапили в атмосферу, де майже в кожній хаті народжуються дивовижні речі з дерева. Чи не тому Галина напросилася на роботу до місцевого лісництва, хоч то не мало нічого спільного з її фахом. Мабуть, уже ж таки заговорили в жінки, як тепер заведено казати, «гени». І згадалося багато чого з дитинства. Адже виростала в сім'ї різьбяра, бавилася іграшками, що їх власноручно робив татусь. А ще ж відвідини рідної тітки Параскеві Іванівни Лопачок — народної майстрині, яка заронила в душу талановитої племінниці оте жагуче бажання самовиразитися. Так рідний Яворів став поворотним моментом у житті Галини Василівни. Як і її чоловіка — Євгена Яковича.

Яворівська писанка має один маленький «секрет» — базується в основному на рослинному орнаменті. І це зрозуміло, бо довкруж — ліси і переліски, де весною і літом справжнє царство квітів. І це буяння барв, відтінків, форм, певна річ, переноситься на яворівську писанку. Тож свій головний професійний «університет» пройшла Галина Василівна у рідній стороні, в краю дитинства.

Та життя розпорядилося так, що через кілька років Коваленки знову повернулися до Підгайців, звели оселю, трошки обжилися, з'явилося ще двійко діток... Словом, клопотів додалося. Але Галина Василівна вже не залишала писанкарства. Показала мені більш як дві сотні різних писанок, на яких жінка удосконалювала майстерність. Опановувала малюнки, форми, вчилась, як добирати барви, як тонувати, щоб писанка промовляла до серця. Десятки різних проб... І нарешті, як то кажуть, «виписалася», відкрила себе. А з отим відкриттям і народилась опільська писанка.

Митець — це відображення природи, яка оточує його, це вияв образного бачення навколишнього світу, зрештою — своєї душі. Таким чином, яворівська писанка стала основою для народження опільської. Але не більше. Бо коли я взяв до рук класичну яворівську писанку і порівняв її з тією, що вже витворилась у Підгайцях з доброї душі Галини Василівни, відразу побачив, які вони різні: і за формою, і за кольористикою, і за рисунком...

Опільська писанка має своєрідний рисунок — геометричний, що нагадує гори, які розкинулися за Підгайцями і тягнуться аж туди, де народилася легендарна Роксолана. Переважають кольори — від білого, що переходить у рожевий, а той — в оранжевий, цегловий. А вінчає цю веселку барвів — зелений колір. Писанка здебільшого розділена лініями на чотири рівні частини. Чому? Бо саме так на Великдень розрізають свячене яйце. І між цими фальочками йдуть рисунки повздовжні, поперечні. Тло буває бурячкове, рожеве, цеглове, коричневе. А ще полюбляє Галина Василівна натуральну основу. Тобто покриває лаком писанку, котра, як звичайно, виготовляється із липи, осики чи вільхи, де добре проглядається рисунок самої деревини. І коли береш до рук таку писанку, то вона начебто випромінює тепло.

Подружжя Коваленків тепер разом витворює-виробляє різні ужиткові речі. Тут, звичайно, багато залежить і від Євгена Яковича, який просто блискуче обробляє деревину, знає секрети сушіння різних порід. Окрім того, він удосконалив свій верстат, з допомогою якого виробляє якісні заготовки. Крок за кроком навчився робити багато речей. Глечики з горнятками на підставці, сопілку, вазу, тарелі, кофейні і чайні сервізи. А от усе це доводить до «пуття», тобто розписує фарбами, Галина Василівна. І тут її фантазії немає меж. Отже, коли потрапляють ці ужиткові речі на виставки народних майстрів, як, приміром, минулого року на республіканський фестиваль народної творчості України, що проходив у Тернополі на Співочому полі, то люди очей не можуть відвести від цього дива.

І все ж таки найбільше вабить своїми візерунками опільська писанка, автором якої є Галина Коваленко. Не дивно, що тут же, на виставці у Тернополі, багато людей придбали її твори. І тепер можна зустріти опільську писанку не лише в різних куточках України, а й далеко за її межами. Є роботи Галини Василівни й у Сполучених Штатах Америки — у сімейному музеї президента Лемко-Союзу Алекса Гереньчака, який торік, побувавши в гостях у Товаристві «Лемківщина», повіз із собою на спомин кілька прекрасних робіт народної майстрині із Підгайців.

Думається, що поряд із всесвітньовідомими гуцульськими, лемківськими, бойківськими, яворівськими належне місце займе й опільська писанка, автором якої є проста народна майстриня Галина Василівна Коваленко із старовинного галицького міста Підгайці.

Володимир БАРНА.
Тернопільська область.

На знімках: зразки писанок, які експонувалися на виставці в «Українському домі» під час з'їзду.

Репліка

ЛУНА НЕРІДН МОВА

З чого починається відродження національної культури? Складових цього процесу чимало. У Чернігівському центрі української народної творчості також мають свої плани, розробили заходи. Але одна істотна деталь насторожує.

— Основна наша робота, — сказала мені завідуюча відділом народної творчості Валерія Покровська, — це відродження українських традицій, бита, пєсєн, ремесел, — висківанє інтєресних людей...

Ні, ні, я не помилився, я дослівно цитую свою співрозмовницю. Відповідальній працівниці центру вистачило терпіння вимовити українською мовою лише початок фрази. На цьому, очевидно, її словниковий запас вичерпався. Далі говорила здебільшого по-російськи або каліченою українською.

На жаль, це не виняток. Знайомство з провідним спеціалістом з театрального жанру Віктором Глотовим теж не порадувало. Він офіцер-відставник, у Чернігові став методистом з театральної справи, подає допомогу самодіяльним акторам і трупам, агітбригадам області. Відразу вибачився за те, що спілкуватися по-українськи не може. Мови не знає. Як і нових та десятиліттями заборонених п'єс українських авторів, які, до речі, має пропагувати.

По-російськи зі мною розмовляли також відповідальні працівники центру Олександр Ботан, Алла Матюшенко, Тетяна Іващенко. Переконався невдовзі, що й для багатьох їхніх колег українська мова, мов та попелюшка. Як могло таке статися в установі, яка насамперед покликана втілювати в життя Закон України про мови, дбати за національне відродження?

А дивуватися, власне, і не варто. Директор центру Емілія Чеканова вважає, що їй, як і більшості членів колективу, російською ліпше висловлювати свої думки. Сама вона росіянка, а за довгі роки роботи на ниві культури, як це не прикро, так і не спромоглася вивчити мову України. Чи не схотіла? Та її особиста позиція, як бачимо, має певні наслідки. Видно це хоча б за обраним складом колективу, в якому нігілістичне ставлення до української мови сприймається загалом як нормальне явище, де україномовні спеціалісти почувають себе, м'яко кажучи, незручно і змушені сприймати правила «мовної гри», які їм не підходять. Скажімо, провідний спеціаліст вокально - хорового жанру Володимир Морський чесно зізнався, що з керівництвом спілкується

лише по-рос
не примушує
до Емілії М
додав він. А
раїни, до її
мова йде не
приємному
про вла… р
спілку…
зручніше й п
державну у
утримується
жавного бюд
штою, повагу
шануєш, не
свідчувати...
ної мови. О
таку викривл
стала російсь
чою для всьо

У цьому з
уявити за
методичної д
української
чості культос
області. са
дожнім колек
що його пр
мова …ваї
можут… дчу
лу перлин на
ті, відкрити
забуте?

Пам'…
ньому … ч
ті у Седнев
діяльна фо
рядкована ц
всіх відверто
тографіями-п
зірок. Як на
самодіяльна
щини віддан
ки здебільше
й розтиражс
но-стандартн
збавленої м
ності, відірв
них народни
ництво, як б
справж… ви
звичаїв.…
не, навіть
на Чернігівщ
дотепне сло
ну пісню, і н
Та, схоже, в
рі українськ
чості про з
зрюють. Гол
гляд, одягну
ки й шарова
вони співаю
воду». Але
скидається
національно
лише приміт
ція.

— Це спр
самокритичн
проблему в.
Емілія Мик
ва. Виправд
гається зна
менти. —
пенсії доро

А мені
відродження
нашого нар
віддане на
руки. Відда
це анітрохи
б тільки ша

Сергі…
власний …
«Голосу …

Чернігів.

Репліка

ЛУНАЄ НЕРІДНА МОВА

З чого починається відродження національної культури? Складових цього процесу чимало. У Чернігівському центрі української народної творчості також мають свої плани, розробили заходи. Але одна істотна деталь насторожує.

— Основна наша робота, — сказала мені завідуюча відділом народної творчості Валерія Покровська, — це відродження українських традицій, бита, пєсен, ремесел, — висківаніє інтересних людей...

Ні, ні, я не помилився, я дослівно цитую свою співрозмовницю. Відповідальній працівниці центру вистачило терпіння вимовити українською мовою лише початок фрази. На цьому, очевидно, її словниковий запас вичерпався. Далі говорила здебільшого по-російськи або каліченою українською.

На жаль, це не виняток. Знайомство з провідним спеціалістом з театрального жанру Віктором Глотовим теж не порадувало. Він офіцер-відставник, у Чернігові став методистом з театральної справи, подає допомогу самодіяльним акторам і трупам, агітбригадам області. Відразу вибачився за те, що спілкуватися по-українськи не може. Мови не знає. Як і нових та десятиліттями заборонених п'єс українських авторів, які, до речі, має пропагувати.

По-російськи зі мною розмовляли також відповідальні працівники центру Олександр Ботан, Алла Матюшенко, Тетяна Іващенко. Переконався невдовзі, що й для багатьох їхніх колег українська мова, мов та попелюшка. Як могло таке статися в установі, яка насамперед покликана втілювати в життя Закон України про мови, дбати за національне відродження?

А дивуватися, власне, і не варто. Директор центру Емілія Чеканова вважає, що їй, як і більшості членів колективу, російською ліпше висловлювати свої думки. Сама вона росіянка, а за довгі роки роботи на ниві культури, як це не прикро, так і не спромоглася вивчити мову України. Чи не схотіла? Та її особиста позиція, як бачимо, має певні наслідки. Видно це хоча б за обраним складом колективу, в якому нігілістичне ставлення до української мови сприймається загалом як нормальне явище, де україномовні спеціалісти почувають себе, м'яко кажучи, незручно і змушені сприймати правила «мовної гри», які їм не підходять. Скажімо, провідний спеціаліст вокально-хорового жанру Володимир Моський чесно зізнався, що з керівництвом спілкується лише по-російськи. «Ніхто не примушує, але з поваги до Емілії Миколаївни», — додав він. А з поваги до України, до її народу? Адже мова йде не про вечірку у приємному товаристві чи про вла... родину, ... кожен спілку... так, ...йому зручніше й приємніше, а про державну установу. Яка й утримується за рахунок державного бюджету. Та й, зрештою, повагу до людини, яку шануєш, не обов'язково засвідчувати... зневагою до рідної мови. Очевидно, через таку викривлену «повагу» і стала російська мова робочою для всього колективу.

У цьому зв'язку неважко уявити загальний рівень методичної допомоги центру української народної творчості культосвітнім закладам області, самодіяльним художнім колективам. Бо якщо його працівникам чужа мова ...раїни, то ... вони можут... ...дчути кра... ...й силу перлин народної творчості, відкрити й відродити призабуте?

Пам'я... ...як ...недавньому ...енківс... ...у святі у Седневі народна самодіяльна фотостудія, підпорядкована центру, шокувала всіх відверто еротичними фотографіями-портретами роксірок. Як на мене, то й досі самодіяльна сцена Чернігівщини віддана для постановки здебільшого підлакованої й розтиражованої шароварно-стандартної халтури, позбавленої місцевої самобутності, відірваної від глибинних народних коренів. Ремісництво, як бур'ян, глушить справж... ...итоки т... ...ій і звичаїв... ...той же ...ас кожне, навіть найменше, село на Чернігівщині багате і на дотепне слово, і на мелодійну пісню, і на цікавий обряд. Та, схоже, в обласному центрі української народної творчості про згадане і не підозрюють. Головне, на їх погляд, одягнути людей у свитки й шаровари і слухати, як вони співають «Несе Галя воду». Але то аж ніяк не скидається на відродження національної культури, то лише примітивна його імітація.

— Це справді жахливо, — самокритично оцінює мовну проблему власної установи Емілія Миколаївна Чеканова. Виправдовується. Намагається знайти якісь аргументи. — Мені ще рік до пенсії доробити, — додає.

А мені прикро за те, що відродження мови, культури нашого народу знову ж таки віддане на відкуп у байдужі руки. Віддане людям, яким це анітрохи не болить. Були б тільки шаровари...

Сергій ПАВЛЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».

Чернігів.

...САНКА

Подружжя Коваленків тепер разом витворює-виробляє різні ужиткові речі. Тут, звичайно, багато залежить і від Євгена Яковича, який просто блискуче обробляє деревину, знає секрети сушіння різних порід. Окрім того, він удосконалив свій верстат, з допомогою якого виробляє якісні заготовки. Крок за кроком навчився робити багато речей. Глечики з горнятками на підставці, сопілку, вазу, тарелі, кофейні і чайні сервізи. А от усе це доводить до «пуття», тобто розписує фарбами, Галина Василівна. І тут її фантазії немає меж. Отже, коли потрапляють ці ужиткові речі на виставки народних майстрів, як, приміром, минулого року на республіканський фестиваль народної творчості України, що проходив у Тернополі на Співочому полі, то люди очей не можуть відвести від цього дива.

І все ж таки найбільше вабить своїми візерунками опільська писанка, автором якої є Галина Коваленко. Не дивно, що тут же, на виставці у Тернополі, багато людей придбали її твори. І тепер можна зустріти опільську писанку не лише в різних куточках України, а й далеко за її межами. Є роботи Галини Василівни й у Сполучених Штатах Америки — у сімейному музеї президента Лемко-Союзу Алекса Гереньчака, який торік, побувавши в гостях у Товариства «Лемківщина», повіз із собою на спомин кілька прекрасних робіт народної майстрині із Підгайців.

Думається, що поряд із всесвітньовідомими гуцульськими, лемківськими, бойківськими, яворівськими належне місце займе й опільська писанка, автором якої є проста народна майстриня Галина Василівна Коваленко із старовинного галицького міста Підгайці.

Володимир БАРНА.
Тернопільська область.

На знімках: зразки писанок, які експонувалися на виставці в «Українському домі» під час з'їзду.

...ська писан... для народ... Але не ... взяв до ...рівську пи... ...її з тією, ...лась у Під... ...душі Гали... ...разу поба... ...; і за фор... ...истикою, і

...санка має ...унок — гео... ...гадує гори, ...за Підгай... ...ак туди, де ...дарна Рок... ...ають кольо... ...що перехо... ...а той — в ...ий. А він... ...арвів — зе... ...санка зде... ...на лініями ...частини. Чо... ...на Велик... ...свячене яй... ...фальочками ...розводжені, ...ває бурячо... ...лове, корич... ...ляє Галина ...альну осно... ...лаком ...к звичайно, ...липи, оси... ...добре про... ...ок самої де... ...берещ до ...ку, то вона ...е тепло.

ГЛИНЯНА МЕДА... МИКОЛИ ХОЛОДН...

Єретики

ДВАДЦЯТЬ років це ім'я було заборонене. Одначе вірші ходили по руках, видавалися за океаном, транслювалися по зарубіжному радіо. Як, зрештою, і твори багатьох українських поетів. Нещодавно засоби масової інформації повідомили, що Миколі Холодному повернуто тисячі сторінок «крамольних» творів. З цього й почалася наша розмова.

— Цей благородний жест Служби безпеки України, — говорить Микола Костьович, — поставив у делікатне становище деяких моїх шанувальників, які свого часу взяли на тимчасове зберігання частину моїх творів і фотографій дитячих років. Нині вони не заперечували б, щоб «прописати» ці речі до своїх сімейних колекцій. Одначе приклад СБУ змушує їх тепер діяти по-християнськи.

— За принципом: «Богу — богове, а кесарю — кесареве»? Виникає запитання: чим допомогли заслужені літературознавці для повернення вашої творчості із забуття? Адже у вашому доробку, наскільки мені відомо, окрім поезії, є й наукові праці.

— Поки кити від літературознавства були заклопотані розподілом портфелів і премій, монополію на вивчення і популяризацію моїх замовчуваних і нових творів, а також тих, що досі перебували в архівах колишнього КДБ, перехопив молодий і, як на мій погляд, перспективний дослідник Георгій Бурсов. Він очолює прес-центр Міністерства культури. Це талановита і чесна людина, що пройшла крізь вир життєвих випробувань.

— У ваших інтонаціях відчувається скептичне ставлення до нагород.

— Навпаки. Три роки тому я був удостоєний глиняної медалі на честь 25-річчя Ялтинської капели бандуристів, якою керує Олексій Нирко.

— Черговий жарт?

— Аж ніяк. Ця медаль дорога мені, бо майстер, який її виліпив і обпалив, облазив усі Кримські гори, поки знайшов потрібну глину. Взагалі в умовах ринку цей матеріал має неабиякі перспективи, як і липова та берестяна кора. В «Українському письменнику», наприклад, мені запропонували видати збірку на берестяній корі. За браком паперу.

— А чому б не на глиняних таблицях? Заповіді біблейного Мойсея були викарбувані якраз на таблицях із глини... І все-таки хотілося б детальніше почути про зміст повернутих вам рукописів.

— Є серед них один дуже цікавий лист до Петра Юхимовича Шелеста. Прошу не плутати з журналістом-дисидентом Юлієм Шелестом. Коли Юлій ходив без роботи, його однафамілець сидів на печерському олімпі й забороняв книжки, живопис, церкви. А натомість інтенсивно будував пивнички в національному стилі. 65-го року мене виключили з університету за виступ ... рення роман... Арсена Іщук... ни», і я мав ... часу. Тож і «... та до Шелест... сторінок! Юрі... дішній бос у... виключив мен... стверджуючи, ... ледве не зне... прочитав мій ... дом деякі се... листа «перек... ману одного ... інської радян... ри». Невдовз... текстуальні п...

— Щоб зв... ра у плагіаті?

— Та Бог ... зроблю це, та... спортивного і...

— У 85-му ... кратією. Хто ... кував ваші ... ші?

— Жанна ... дактор багат... боростроитель... го радіозавод... кувала вірш... «Дядько має ... рики».

— І все ... мирно?

— Де там! ... ся на Жанну ... звільнити з р... ступили на П... ники і пригро... До речі, саме ... тиражці впер... щині робітни... вимогою пере... леї партном... Більше того, ... чого контрол...

Микола ХОЛОДНИЙ

ПЕРЕД АВТОПОРТРЕТОМ СЕРГІЯ ПАРАДЖАНОВА

Ваш будинок у Києві — гора Арарат.
І щоночі на ній серця Вашого
ватра палає.
І Ви сидите біля неї, одинокий
Хаджі Мурат,
і очікуєте на того, що погубити
Вас має.
Вколо Вас лежать сотні
різнокаліберних мін,
якими Ви фільми свої замінуєте.
А за плечима димить
Київського радіо гумористичний камін,
І через те ви дужче
вірменське шануєте.
Інші їдуть, щоб нашому слову в спину
по колодочку ще одна фінка впилась.
Ви ж українцям відкрили Вкраїну,
а Україна відкрила Вас.
Перед Вашим вікном кінь мій стає
на коліна.
Перед Вашим вікном я хотів би
соняшником зацвісти.
З Вашого вікна видно, як під Уманню
опускається домовина.
І мені б до підвіконня бодай дорости.
Можемо без води, але не без Вас.
І немає Вам звідси дверей.
Україна — це теж Кавказ.
І Ви на ній Прометей!

1970 р.

СОНЯЧНІ ЗАЙЧИКИ

Василеві Симоненку

Я все сказав, і смолоскипами
Колись мої палатимуть слова.
І молода бджола бринітиме над

Презе...

ПОДИХ ОТЧОГО КР...

«Поліська дома» — так називається фольклорно-діалектологічний збірник, що недавно вийшов друком на Волині. До книги, яку впорядкували викладачі Луцького педагогічного інституту імені Лесі Українки Віктор Давидюк і Григорій Аркушин, увійшли нові матеріали краєзнавчого характеру з фольклористики, мовознавства, історії релігії, що відкривають перед читачем досі майже невідомі сторінки історії і культури Західного Полісся — одного з найцікавіших в етнокультурному плані країв. Уже багато років сюди приїжджають наукові експедиції, які збирають і вивчають місцеві легенди, пісні, притчі, казки і говірки. У 60-х роках нашого століття польський лінгвіст Л. Осовський на мовознавчому матеріалі доводив, що Західне Полісся — прабатьківщина всіх слов'ян.

— Цю думку вченого ніхто не спростував до цього часу, — сказав кандидат філологічних наук Віктор Давидюк. — Хоч, звичайно, існують й інші... родової колис... Та як би ... для нас цін... фольклор П... своєрідний лі... старожитної ... Саме тут в... мовних рис... звати реліктo...

Віктор Фе... чав цікавитис... і міфологією ... лісся 15 рокі... та він провод... експедиціях, ... далені села ...

Є

А

...ськи. «Ніхто
...але з поваги
...колаївни», —
...поваги до Ук-
...ароду? Адже
...ро вечірку у
...овaристві чи
...ину, ... кожен
...ак, ... йому
...емніше, а про
...анову. Яка й
... рахунок дер-
...ту. Та й, зре-
...о людини, яку
...бов'язково за-
...евагою до рід-
...видно, через
...у «повагу» і
... мова робо-
... колективу.

...зку неважко
...ьний рівень
...омоги центру
...ародної твор-
...тнім закладам
...діяльним ху-
...ивам. Бо як-
...вникам чужа
... то ... вони
... кра... й си-
...дної творчос-
...відродити при-

...к недав-
...ївсь... у свя-
...народна само-
...тудія, підпо-
...ру, шокувала
...ротичними фо-
...ретами рок-
...не, то й досі
...на Чернігів-
...для постанов-
... підлакованої
...ної шаровар-
...халтури, по-
...вої самобут-
...ї від глибин-
...оренів. Реміс-
...ян, глушить
...и ... цій і
... же... кож-
...менше, село
... багате і на
... на мелодій-
...цікавий обряд.
...ласному цент-
...ародної твор-
...не і не підо-
...е, на їх по-
...людей у свит-
... і слухати, як
... «Несе Галя
...аж ніяк не
... відродження
...ультури, то
...а його іміта-

...і жахливо, —
...цінює мовну
...ої установи
...івна Чекано-
...ться. Нама-
... якісь аргу-
... ще рік до
..., — додає.

...ро за те, що
...ви, культури
...знову ж таки
...уп у байдужі
... людям, яким
... болить. Були
...ари...

...АВЛЕНКО,
...респондент
...аїни».

ГЛИНЯНА МЕДАЛЬ МИКОЛИ ХОЛОДНОГО

Двадцять років це ім'я було заборонене. Одначе вірші ходили по руках, видавалися за океаном, транслювалися по зарубіжному радіо. Як, зрештою, і твори багатьох українських поетів. Нещодавно засоби масової інформації повідомили, що Миколі Холодному повернуто тисячі сторінок «крамольних» творів. З цього й почалася наша розмова.

— Цей благородний жест Служби безпеки України, — говорить Микола Костьович, — поставив у делікатне становище деяких моїх шанувальників, які свого часу взяли на тимчасове зберігання частину моїх творів і фотографії дитячих років. Нині вони не заперечували б, щоб «прописати» ці речі до своїх сімейних колекцій. Одначе приклад СБУ змушує їх тепер діяти по-християнськи.

— За принципом: «Богу — богове, а кесарю — кесареве»? Виникає запитання: чим допомогли заслужені літературознавці для повернення вашої творчості із забуття? Адже у вашому доробку, наскільки мені відомо, окрім поезії, є й наукові праці.

— Поки кити від літературознавства були заклопотані розподілом портфелів і премій, монополію на вивчення і популяризацію моїх замовчуваних і нових творів, а також тих, що досі перебували в архівах колишнього КДБ, перехопив молодий і, як на мій погляд, перспективний дослідник Георгій Бурсов. Він очолює пресцентр Міністерства культури. Це талановита і чесна

Єретики

людина, що пройшла крізь вир життєвих випробувань.

— У ваших інтонаціях відчувається скептичне ставлення до нагород.

— Навпаки. Три роки тому я був удостоєний глиняної медалі на честь 25-річчя Ялтинської капели бандуристів, якою керує Олексій Нирко.

— Черговий жарт?

— Аж ніяк. Ця медаль дорога мені, бо майстер, який її виліпив і обпалив, облазив усі Кримські гори, поки знайшов потрібну глину. Взагалі в умовах ринку цей матеріал має неабиякі перспективи, як і липова та берестяна кора. В «Українському письменнику», наприклад, мені запропонували видати збірку на берестяній корі. За браком паперу.

— А чому б не на глиняних таблицях? Заповіді біблейного Мойсея були викарбувані якраз на таблицях із глини... І все-таки хотілося б детальніше почути про зміст повернутих вам рукописів.

— Є серед них один дуже цікавий лист до Петра Юхимовича Шелеста. Прошу не плутати з журналістом-дисидентом Юлієм Шелестом. Коли Юлій ходив без роботи, його однафамілець сидів на печерському олімпі й забороняв книжки, живопис, церкви. А натомість інтенсивно будував пивнички в національному стилі. 65-го року мене виключили з університету за виступ під час обговорення роману професора Арсена Іщука «Вербівчани», і я мав море вільного часу. Тож і «встругнув» листа до Шелеста на дев'яносто сторінок! Юрій Єльченко, тодішній бос у ЦК ЛКСМУ, виключив мене з комсомолу, стверджуючи, що Шелест ледве не знепритомнів, доки прочитав мій «фоліант». Згодом деякі сентенції цього листа «перекочували» до роману одного «класика української радянської літератури». Невдовзі я оприлюдню текстуальні порівняння.

— Щоб звинуватити автора у плагіаті?

— Та Бог із ним! Просто зроблю це, так би мовити, із спортивного інтересу.

— У 85-му повіяло демократією. Хто перший опублікував ваші заборонені вірші?

— Жанна Лозанюк, редактор багатотиражки «Приборостроитель» Чернігівського радіозаводу. Вона надрукувала вірші «Собаки» і «Дядько має заводи й фабрики».

— І все пройшло тихомирно?

— Де там! Як накинулися на Жанну... Намагалися звільнити з роботи. Тоді виступили на її захист робітники і пригрозили страйком. До речі, саме в цій багатотиражці вперше на Чернігівщині робітники виступили з вимогою переглянути привілеї партноменклатурникам. Більше того, група робітничого контролю поцікавилася підвальними приміщеннями у помешканні тодішнього першого секретаря обкому КПУ Палажченка. Кажуть, у підвалі виявили цілий продовольчий склад.

— Майже двадцять років вас, Миколо Костьовичу, не тільки не друкували, а й не дозволяли виступати перед людьми.

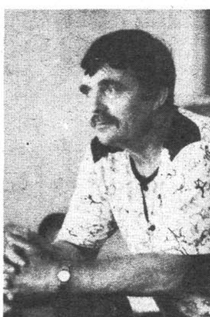
— Поступово все повертається на круги своя. Торік відбулися мої літературні вечори у Вінницькому педінституті, Донецькому ліцеї, в Центральному Будинку літераторів у Москві з нагоди виходу моїх спогадів про Віктора Некрасова у видавництві «Молодая гвардия». Нещодавно повернувся з Прикарпаття. Там з великим успіхом пройшли виступи у Дрогобицькому педінституті, у Львівському університеті був буквально атакований журналістами.

— Побутує версія про ваш намір звернутися до «царя Бориса» за політичним притулком.

— До такого демаршу підштовхують обставини. Рік тому мене реабілітовано. Але й досі не поновлено на місці роботи і проживання — в Києві. 1972 року, як знаєте, мене арештували за те, що боровся за незалежну Україну. Холодного вирішили «перевиховати» і вислали до Вінниці. Під Києвом у мене була хата. Так тепер стражі закону твердять, буцімто я добровільно продав хату і поїхав на периферію.

— А насправді?

— Насправді мене за сценарієм КДБ улітку 1972 року призначили вчителем вінницької середньої школи № 21 і через місяць надали квартиру. І аж у травні 1973 року я продав хату, бо вона стояла без догляду. А окрім того, я чудово знав, що в Київ мене не допустить рідна партія, яку нарешті офі-



ційно визнано злочинною організацією і заборонено.

— Як проходила ваша депортація до Вінниці?

— У слідчому ізоляторі мені вручили довідку: «Следует в г. Винницу» і в супроводі слідчого доставили на залізничний вокзал.

— Від 1972 року ви давно б уже отримали в Києві квартиру за місцем роботи.

— На це нещодавно Верховна Рада і звернула увагу прокуратури.

— Як оцінюєте ви сьогоднішню політичну ситуацію?

— Іде свідомий і цілеспрямований саботаж законів Верховної Ради, щоб загальмувати процес створення Української правової держави, підірвати патріотичний настрій людей, забезпечити реванш силам реакції.

— І все одно Микола Холодний залишається поетом?

— Дозвольте запропонувати вам кілька віршів з моєї Шевченкіани та з тих, які мені повернули із сейфів відомства СБУ.

**Бесіду вів
Іван БЕЗСМЕРТНИЙ.**

Микола
ХОЛОДНИЙ

ПЕРЕД АВТОПОРТРЕТОМ СЕРГІЯ ПАРАДЖАНОВА

Ваш будинок у Києві — гора Арарат.
І щоночі на ній серця Вашого
ватра палає.
І Ви сидите біля неї, одинокий
Хаджі Мурат,
і очікуєте на того, що погубити
Вас має.
Вколо Вас лежать сотні
різнокаліберних мін,
якими Ви фільми свої замінуєте.
А за плечима димить
Київського радіо гумористичний камін.
І через те ви дужче
вірменське шануєте.
Інші ідуть, щоб нашому слову в спину
по колодочку ще одна фінка впилась.
Ви ж українцям відкрили Вкраїну,
а Україна відкрила Вас.
Перед Вашим вікном кінь мій стає
на коліна.
Перед Вашим вікном я хотів би
соняшником зацвісти.
З Вашого вікна видно, як під Уманню
опускається домовина.
І мені б до підвіконня бодай дорости.
Можемо без води, але не без Вас.
І немає Вам звідси дверей.
Україна — це теж Кавказ.
І Ви на ній Прометей!

1970 р.

СОНЯЧНІ ЗАЙЧИКИ

Василеві Симоненку

Я все сказав, і смолоскипами
Колись мої палатимуть слова.
І молода бджола бринітиме над
липами,
І сивий дощ проллється на жнива...

Коли царям набриднуть звуки кайла,
Негода зайчик сонячний пошле.

І той, що вбив Грушевського Михайла,
На сцену вийде в одязі Мішле.

Мій рот кравці неповністю зашили,
Він і по смерті єресь промовля.

А руки ті, які мене душили,
Уже наївне бавлять немовля.

У небо вмурували ви труну.
І крил моїх не розгрібайте пір'я,

Планета я, болід чи шмат сузір'я,
Чи плуг, що не освоїв цілину.

Співці відзнак чекатимуть отарами.
І кам'янітиму в тривозі.

Коли до мене будете летіть Ікарами,
Згоряючи на півдорозі.

1963 р.

ЛИКЕРІ

За те, що вірші понаписував лівою,
вбачали злочинний в мені елемент.
Та ось від лампади запахне оливою —
і шани до мене настане момент.
Чернеча гора гончарами, каліками,
попами чужими не раз обросте.
Не лізьте на неї з серцевими ліками,
якщо ви поради собі не дасте.
Захочеться поруч зі мною лежати
усім, хто зі мною не вмер і не жив.
Шановна Ликеро, запізно бажати,
щоб мертвий я з вами навік
подружив.
Шляхи мені доля судила мережати
туди, де телят випасає Макар.
І місце, що генію мало належати,
у Вашому серці зайняв перукар.
Покриє трава петербурзькі алеї.
У мареві зникне поетів кортеж.
Й дадуть вам ім'я рятівниці моєї,
а може, й Шевченківську премію теж.

1992 р., Трускавець.

Презентація

ПОДИХ ОТЧОГО КРАЮ

«Поліська дома» — так називається фольклорно-діалектологічний збірник, що недавно вийшов друком на Волині. До книги, яку впорядкували викладачі Луцького педагогічного інституту імені Лесі Українки Віктор Давидюк і Григорій Аркушин, увійшли нові матеріали краєзнавчого характеру з фольклористики, мовознавства, історії релігії, що відкривають перед читачем досі майже невідомі сторінки історії і культури Західного Полісся — одного з найцікавіших в етнокультурному плані країв. Уже багато років сюди приїжджають наукові експедиції, які збирають і вивчають місцеві легенди, пісні, притчі, казки і говірки. У 60-х роках нашого століття польський лінгвіст Л. Осовський на мовознавчому матеріалі довів, що Західне Полісся — прабатьківщина всіх слов'ян.

— Цю думку вченого ніхто не спростував до цього часу, — сказав кандидат філологічних наук Віктор Давидюк. — Хоч, звичайно, існують й інші гіпотези щодо родової колиски слов'янства. Та як би там не було, для нас цінним є те, що фольклор Полісся — це своєрідний літопис великої старожитньої культури краю. Саме тут виявлено багато мовних рис, які можна назвати реліктовими.

Віктор Феодосійович почав цікавитися фольклором і міфологією Західного Полісся 15 років тому. Щоліта він проводив відпустки в експедиціях, відвідуючи віддалені села на Поліссі. Занотовував сказане сільськими дядьками і тітками, а найчастіше — дідами і бабами, які самі не могли пояснити того, що знали, оповідали. І в записник лягали веснянки, подолянки, купальські звичаї, ягідні пісні, поліські вечорниці, повір'я про русалок, юр'ївські обряди... З усім цим фольклорним розмаїттям можна ознайомитися в «Поліській домі».

А чому саме така назва? До цього часу ходить на Поліссі старе, але добре відоме і зрозуміле тут кожному слово **дома**. Поліська дома — це і хата, в якій народжувалися, зростали, одружувалися і вмирали поліщуки. В ній нелегко жилося, але тут вміли й веселитися на вечорницях. Дома — це і рідне село, отчий край, дороге Полісся, поза яким поліщук не уявляє свого життя.

Віктор Давидюк розповів, що готується до друку друга книга, в якій будуть оповіді про поліських амазонок, дівчат-воячок... А всього під цією назвою вийде чотири книжки.

Будемо сподіватися, що кожна з них стане відкриттям незнаних сторінок нашої культури.

**Богдан БЕРЕКЕТА,
власний кореспондент
«Голосу України».**
Волинська область.



THE CENTRAL EUROPEAN UNIVERSITY

Invites applications for its *Research Support Scheme (RSS)* for research projects to be launched in 1993

The Research Support Scheme is aimed at supporting innovative and high quality research at universities, academies and other institutions of higher education or assimilated organizations in Central and Eastern Europe as well as of individual researchers on subjects and disciplines covered by CEU, primarily concerned with Central and Eastern European issues. The subjects (and special but not exclusive interests within these areas) are:

- *economics (studies in economic transition against the background of empirical data)*
- *history (19th and 20th Centuries)*
- *politics (democracy, institutions, movements, ideas)*
- *sociology (social groups and institutions during transformation)*
- *law (contracts and contracting including legal, economic and sociological analysis; legal foundations of markets; law and administrative action)*
- *literature (19th and 20th Centuries)*
- *art history (architecture and environments; modern and post-modern art and society)*
- *environmental studies (studies of environmental problems and the consequences of their solutions for society)*
- *European studies (relations between Central Europe and the European Community)*
- *international relations (the 1989 revolution and the international order; economics and security)*
- *philosophy (changing values in a transition period)*

Special attention will be given to multi-disciplinary proposals.
Relevance to Central European issues will be essential.

THERE WILL BE TWO TYPES OF RESEARCH SUPPORT:

a) *Individual Grants* — Individual grants will be given for periods from six months to two years to promising young scholars as well as to established academics and professors. The amount will range between $ 150-300 per month of full time involvement depending on qualifications, experience and particular situation of the recipient.

b) *Collaborative Programs* — Collective grants to promote innovative collaborative programs which bring together a group of scholars who aim to study a particular theme or common issue from a multinational perspective, involving scholars coming from at least two countries. The amount of these collective grants will depend on the scope of the project and the number of "equivalent full-time" months of individuals, calculated on individual grants' rates.

Under both types of support additional legitimate research expenses may be covered (such as travel and documentation but not equipment).

ELIGIBILITY
Priority will be given to individuals and groups from East and Central European countries, but Western researchers interested in Central and Eastern European issues may also be considered eligible for grants. The terms and conditions of support will be the same in both cases. It will be assumed that individual and group recipients will be directly related to their academic, university or research institution. They will be expected to carry out their research duties within their "home" institution with which they will resolve any questions relating to institutional costs.

APPLICATIONS
All applications must be presented in English on official fonns issued by the CEU which can be obtained either froun the CEU Prague College (Táboritská 23, 130 87 Prague 3, CSFR) or the Soros Foundation office listed below. Deadline for receipt of all applications and supporting letters is November 1, 1992. The RSS Committee will notify applicants either in March or in May 1993, or pending upon the comolexity of projects and the selection procedure.

Completed applications forms should be sent to the following Soros Foundation office:

Tatarynova Larissa, 46,Artema Street, KIEV,International Renessance Foundation, tel.216-93-87; Donetsk Branch tel.95-47-50; Lviv Branch tel.59-89-54; Kharkiv Branch tel.47-82-84.

КОМПЬЮТЕРЫ ДЛЯ УКРАИНЫ

Научно-производственное предприятие «Гамма-ФИД», официальный дилер фирм Microsoft, Hewlett-Packard и NTT System, предлагает персональные компьютеры и периферийное оборудование с поставкой непосредственно от производителей:

● *Персональные компьютеры*
— *PC XT 88 10 МГц,*
— *PC AT 286 12 МГц, 16 МГц,*
— *PC AT 386 SX 25 МГц,*
— *PC AT 386 PX 33 МГц.*

● *Периферийное оборудование*
— *мониторы моно, EGA, VGA, SVGA,*
— *принтеры Epson LX-800, OKI ML-183, Hunday-920,*
— *дисководы 1,2 Мб, 1.44 Мб,*
— *винчестеры 20 Мб, 40 Мб, 52 Мб, 80 Мб, 100 Мб, 120 Мб.*

Все компьютеры только от одной фирмы — поставщика NTT System (Тайвань). Конфигурацию компьютера полностью определяет заказчик.

● *Программное обеспечение фирм Microsoft, Nantucket, Bokland.*

Вся поставляемая техника обеспечивается гарантийным обслуживанием фирмы-поставщика и сервисным центром НПП «Гамма-ФИД».

Оплата по безналичному расчету. Заказчикам, приобретающим технику за СКВ, гарантируются минимальные валютные цены на Украине.

К ВАШИМ УСЛУГАМ:

— *салон-магазин, г. Киев, бульв. Ленина 19, тел. (044) 272-23-02, 272-23-64;*
— *сервисный центр, г. Киев, ул. Вавиловых, 10, тел. (044) 440-99-23;*
— *служба маркетинга (оптовые поставки), тел. (044) 440-22-22.*

ПОЧТОВЫЙ АДРЕС: 254060, г. Киев-60, а/я 39.
ПРИЕЗЖАЙТЕ, ПИШИТЕ, ЗВОНИТЕ СЕГОДНЯ!

Семінари з основ менеджменту і маркетингу. Стажування за кордоном. Оплата в карбованцях. Добові у ВКВ (без обмежень). У жовтні-листопаді — семінар для працівників агрокомплексу. Телефон у Чернівцях (03722) 4-65-75.

Увазі головних інженерів і керівників інструментальних підрозділів!

Вінницький інструментальний завод формує «портфель замовлень» і розпочинає у 1993 році випуск інструменту із значно розширеною номенклатурою.

Тепер наша специфікація має такий вигляд:

Розвертки	∅3÷40
Фрези насадні	∅40÷100
Фрези дискові пазові	50×3...6; 80×10...14; 63×6...8; 100×10...16
Фрези 3-сторонні з різн. зубом	63×6...12; 80×8...16; 100×10...25; 125××12...25.
Фрези 3-сторонні з дрібн. зубом	50×5; 50×6; 63×6...10; 80×10...16; 100×10...18; 125×10...16.
Фрези пазові затиловані	50×4...6; 63×5...8; 80×7...12; 100×10...16.
Фрези напівкруглі угнуті	50Р1,5...2,5; 63Р2,5...4; 80Р4...8; 100Р8...12; 125Р12...16.
Фрези торцьово-циліндричні	∅40÷100
Фрези дискові з прогресивною формою зуба тип. 1, 2, 3	∅50, 63, 80, 100
Фрези шпонкові з циліндр. хв.	∅2÷20
Фрези сегментні	∅13÷32
Свердла спіральні різн. серії	∅3÷20
Різці, мітчики.	

Більш повна інформація буде вміщена у збірнику «Спецификация Винницкого инструментального завода на 1993 г.», який незабаром вийде з друку.

Крім цього, завод випускає товари народного вжитку:
набір новосела;
набір бджоляра;
викрутки слюсарно-монтажні, хрестоподібні і в наборі;
парасольки чоловічі, жіночі, дитячі;
протибуксувальний пристрій для легкових автомобілів.
Ви також можете замовити інструмент за вашими кресленнями.
Чекаємо ваших замовлень і пропозицій.

Наша адреса: 287100, м. Вінниця, вул. Ватутіна, 25, тел. 7-15-37 — директор; 7-47-35 — збут; 7-09-69 — заст. директора.

АГРОЛОТЕРЕЯ: ПРИЗ ДЛЯ ПЕРЕДПЛАТНИКА... КОМБАЙН

Неймовірно, але факт: той, хто оформить річну передплату на газету «Демократична Україна» і, отже, автоматично стає учасником безпрограшної агролотереї, може вмить розв'язати чимало своїх фінансових проблем: річна передплата газети — 540 карбованців, а передплатник має шанс стати власником виграшу, який коштує 496 тисяч 048 карбованців!

«Демократична Україна» вже повідомляла про цьогорічний сюрприз журналістського колективу газети, який вони підготували для своїх друзів-передплатників — лотерею передплатників «Демократичної України». У першому турі було заявлено групу товарів народного споживання, зокрема, кольорові телевізори останнього покоління, велосипеди, меблевий гарнітур та інші цінні речі, а також туристичні путівки до Болгарії, Польщі, Румунії.

У другому турі лотереї розігрується нова сільськогосподарська техніка, що знадобиться, насамперед, фермерам, колгоспам, радгоспам, кооперативам, іншим сільськогосподарським підприємствам. Та й чи тільки їм? Гадаємо, ніхто з передплатників не відмовиться стати власником виграшу, що коштує, скажімо, 496.048 карбованців!

Головними спонсорами агролотереї стали:

— БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ЗАВОД СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО МАШИНОБУДУВАННЯ ім. 1 Травня.

— БЕРДЯНСЬКЕ ВИРОБНИЧЕ ОБ'ЄДНАННЯ ПО ЖАТКАХ.

— КІРОВОГРАДСЬКЕ ВИРОБНИЧЕ ОБ'ЄДНАННЯ ПО СІВАЛКАХ.

Спонсори виділили для розиграшу в агролотереї:

— комбайн кормозбиральний причіпний КПИ-2,4,
— дві жатки,
— сівалку для висівання сої, баштанних та овочевих культур (кавунів, динь, помідорів, огірків, баклажанів, капусти).

Отже, стежте за газетою. Вдачі Вам!

«К и П Лтд.» реализует телефаксы
AUDIOVOX AFX-2000
Цена 120 тыс. руб.
Тел. (044) — 264-25-52,
(044) 245-12-18.

ЛІДЕРИ СТОЯТЬ МІЦНО

Футбол. Перехідна ліга

У п'ятому турі увагу привертали матчі за участю лідерів. «Фрунзенець» із міста Саки довів, що перемоги на власному полі не були випадковими. У Шахтарську лідер подолав «Прометей» — 1:0. Гол провів на 88-й хвилині Вакулін.

«Антрацит» з Кіровського після невдачі у Саках переміг вдома «Море» з Феодосії — 1:0. М'яч на рахунку Шлюніна (22).

Ще одна кримська команда — «Океан» (Керч) на своєму полі виграла у «Андезита» (Хуст) — 1:0. Це на 43-й хвилині вдома реалізував пенальті М'ятка.

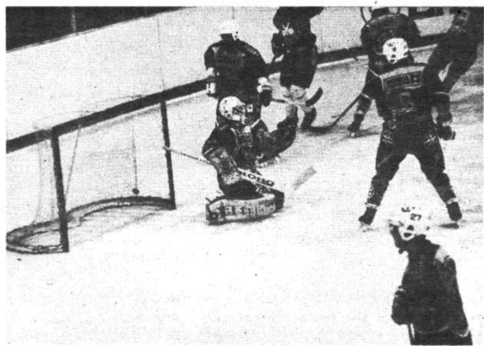
Результати інших матчів: «Електрон» (Ромни) — «Авангард» (Жидачів) — 0:0, «Нафтохімік» (Кременчук) — «Промінь» (Воля Баранецька) — 2:1, «Торпедо» (Мелітополь) — «Лисоня» (Бережани) — 4:0, «Динамо» (Луганськ) — «Олімпік» (Харків) — 3:1, «Прометей» (Дніпродзержинськ) — «Нива» (Миронівка) — 0:0, «Гірник» (Харцизьк) — «Шахтар» (Горлівка) — 1:4.

Лідерство за собою утримали футболісти Кіровського, Сак і Керчі, у яких по 8 очок.

Матчі шостого туру пройдуть 12 вересня.

Сергій ЯРОСЛАВОВ.

Хокей. Кубок МХЛ. «Сокіл» (Київ) — «Ригас Старз» (Рига) — 7:4.



Шайба у воротах. Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Футбол

ЩОБ НЕ ЗАМУЛИЛАСЬ «ДЕСНА»...

Сьогодні чимало команд навіть вищої ліги переживає нелегкі часи. Цікаво, а як почуваються їхні молодші брати — скажімо, колективи першої ліги? Про це запитав головного тренера чернігівської «Десни» Юрія Грузнова, який багато років захищав ворота цього клубу, а останні три сезони працює його головним тренером.

— Почну з того, що госпрозрахунок у футболі, вигаданий кимось недобрим кілька років тому, ніякої користі не приніс. То, як на мене, було необдумане рішення. Кинули команди напризволяще. І виживай як собі хочеш. Зробили це, щоб позбутися зайвого клопоту. Я ще не бачив команди, яка б існувала на кошти, виручені від продажу квитків на матчі. Рентабельних футбольних колективів у природі просто не існує. Щоправда дехто з усіх сил намагається вижити: шиють труси, футболки, вимпели, випускають різну атрибутику. То — самообман і більше нічого. До того ж, така комерція відволікає від основної роботи начальників команд, тренерів, адміністраторів. Лише тим, хто потрапив під крильце багатеньких спонсорів, легше. Таких із 22 учасників першої ліги набереться п'ять-шість.

— Ну, а ви? Як «Десна» викручується?

— Якщо відверто, то те й робимо, що жебрачимо. Є в Чернігові чоловік з тридцять, які, на щастя, розуміють, що не хлібом єдиним живе людина, що їй і футбол потрібен. Цей вид спорту у нашому краї має гарні традиції. Отож, наші благодійники жаліють «Десну» і допомагають чим можуть. Хто 15, хто 20 тисяч пожертвує. От і ходимо з капелюхом по колу. Але все це, повірте, муки. І подібне в Чернігові було завжди. Кажу про це зі знанням справи, бо в команді я з 1959 року. І завжди вона задовольнялася роллю середнячка. Виняток лише 1982 рік, коли ми стали срібними призерами у чемпіонаті України по другій лізі. І ні в кого в місті такий стан справ не викликає занепокоєння. А між іншим, останнім часом до влади прийшла ціла група молодих за віком людей. Ніби прогресивних. Сподівалися, що вони обов'язково зацікавляться футболом. Та де там. Віз, як кажуть, і нині там...

— І все ж навіть за таких умов у «Десні» весь час з'являються цікаві майстри. А дехто — скажімо, такі, як Олег Кузнецов, — досягають вершин майстерності...

— Так. Безумовно, таланти у нас народжуються. Приємно, що переважна більшість гравців у нинішньому складі — місцеві вихованці. Таких 16 з 18 у штатному списку команди. Утім, на комплектування своїми ми пішли не від ситого життя. Адже не дають нам ні квартир, ні машин, ні великих грошей. Ми б і раді запросити когось зі сторони. Але ніхто до нас, зрозуміло, не поспішає. Одне слово, слава Богу, що є свої. Постійно переглядаємо матчі першості області. Цей турнір — єдине джерело, з якого живиться «Десна». Маємо і своєрідний дублюючий склад — команду «Буревісник», складену з перспективних гравців. Хлопці, скажу вам, мають хороший стимул — навчаються в пединституті.

— А чи є у вас футболісти, які за рівнем підготовки вже переросли «Десну»?

— Є. Кількох з них наполегливо запрошують до клубів вищих за рангом, ніж чернігівський. Насамперед це 22-річний воротар Юрій Милашенко. За нього сьогодні будь-які гроші дає «Кремінь», запрошують його до Вінниці, Тернополя, подобається він наставникові запорізького «Торпедо» Євгенові Пилиповичу Лемешку, який знає толк у воротарях. Ми, звичайно, не проти того, щоб хлопець зростав. Але попросили його пограти за нас ще бодай сезон. За цей час підготуємо заміну. І Юрко згодився. Подібне скажу й про форварда Юрія Яковенка, який прийшов до нас із Бахмача. Це дуже неординарний гравець. Недарма ж він припав до душі нашому відомому землякові — тренерові Юхимові Школьникову. Мають заманливі пропозиції нападаючий Юрій Овчаренко, півзахисник Володимир Дробот...

— Ви намалювали зовсім не рожеву картину життя вашого клубу. Але, звісно, вам хочеться, щоб «Десна» прогресувала, ішла вгору. Чи бачите шляхи до здійснення цього? Чи «Десна» й надалі матиме статус фабрики підготовки гравців для іменитіших клубів?

— Схоже, що так воно і триватиме. Тільки за умов поліпшення побуту, матеріальної бази можна говорити про зростання. Треба, щоб гравці отримували хоча б те, що вони чесно заробили. Але поки що нам лише обіцяють блага. Хоч заради справедливості скажу, що на початку сезону допоміг клубові представник Президента в області Валентин Мельничук. За його наказом нам виділили три мільйони купонів на перший чемпіонат. Та почався вже другий, і ми, виявивши неабияку ощадливість, живемо на ті гроші, яких практично вже не залишилося. Вихід бачу в тому, щоб «Десну», як і більшість команд ліги, включили до міського бюджету. Тоді й не будемо з острахом думати про завтрашній день. У нас чудовий стадіон, який вміщує 17 тисяч глядачів. І для батьків міста було б, напевно, краще, щоб молодь збиралася на ньому, а не вешталася вулицями та підворіттями.

Розмову вів
Віктор БРАНИЦЬКИЙ.
Чернігів.

Реклама

Посміхніться



Мал. Сергія ФЕДЬКА.

Телебачення

П'ЯТНИЦЯ 11 вересня

І ПРОГРАМА УТ

8.00 З восьмої до дев'ятої. Інформаційно-музична програма.
9.00 Музичний фільм «Сестрички Скріде».
9.30 Художній фільм «Камінна душа».
11.10 Танцює «Прімавера».
12.15 УТН.
12.30 Концерт української духовної музики.
16.00 УТН.
16.05 На допомогу школі. Музика. Творчість Я. М. Степового.
16.35 Сонячне коло.
17.15 Художній фільм «Безглузді канікули».
18.20 Співає народний артист України В. Зінкевич.
18.35 Обговорюємо проект Конституції України.
18.50 УТН.
19.00 Чемпіонат України з футболу. «Динамо» — «Таврія». У перерві — 19.45 Урожай-92: факт і прогноз.
20.45 На добраніч, діти.
21.00 ДНІПРО.
21.35 Ай Пі Київ. Реклама та інформація.
21.40 Дзвони Чорнобиля. Відповідаємо на ваші запитання.
22.25 Вперше на екрані УТ. Художній фільм із субтитрами «Сувенір для прокурора».
23.55 УТН.
0.10 «Землі нев'януча краса». Музична програма.

І КАНАЛ «ОСТАНКІНО»

5.00 Новини.
5.20 Ранкова гімнастика.
5.30 «Ранок».
7.50 «Бабусина парасолька». Мультфільм.
8.00 Новини.
8.20 «Багаті теж плачуть». Художній телефільм.
9.05 Клуб мандрівників (з сурдоперекладом).
9.50 Мультфільм.
10.20 Музичний клуб.
11.00 Новини.
11.20 «Повернення Будулая». Художній телефільм. 4 серія.
12.25 «Сім'я». Короткометражний телефільм.
12.50 «Летюча миша». Художній телефільм. 2 серія.
14.00 Новини (з сурдоперекладом).
14.25 Бридж.
14.50 Візнес-клас.
15.05 Блокнот.
15.15 Уолт Дісней представляє...
16.05 На III Міжнародному фестивалі телепрограм для дітей та юнацтва.
16.20 Центр.
17.00 Новини.
17.25 Максима.
17.55 Людина і закон.
18.25 Прем'єра телефільму для дітей «Пригоди чорного Красунчика». 9 серія.
18.50 «Поле чудес».
19.45 Вечірня казка.
20.00 Новини.
20.40 У «Клубі детективів». Американський художній фільм «Ніколи не говори «ніколи».
23.00 Новини.
23.20 ВІД представляє: «Музобоз».
0.00 Відпочивай.

КАНАЛ «РОСІЯ», II ПРОГРАМА УТ

7.00 Вісті.
7.20 Реклама.
7.25 Час ділових людей.
7.55 Студія «Нота бене».
8.35 Майстри. «Усмішка Самойлова».
9.30 Відкритий чемпіонат США з тенісу.
10.20 М-трест.
10.35 Екзотика.
11.35 Дозвілля. ТБ-ательє.
11.50 Денний сеанс. Художній телефільм «Санта-Барбара». 73 серія.
12.40 Селянське питання.
13.00 Вісті.
15.00 Телебіржа.
15.30 Антракт. Співає Валерій Агафонов.
15.45 Паралельні світи.
16.30 Там-там новини.
16.45 Панове-товариші.
17.00 Музичний фільм «Козацьке коло».
17.40 Документальний телефільм «Сліди».
18.00 Теніс. Відкритий чемпіонат США.
19.10 Київська панорама.
19.30 Теніс. Відкритий чемпіонат США.
21.00 Свічадо.
22.30 Крапки над «і». Передача 3.
23.00 Кінозал «К-2». «Інтергенція». Художній фільм.

«СТУДІЯ «ТЕТ-А-ТЕТ»

13.20 Мультфільми.
13.50 Художній фільм «Перша зустріч, остання зустріч».
15.50 Відеомузика.
18.55 Мультфільми.
19.10 Художній фільм «Даки».
24.00 Відеомузика.
22.20 Художній фільм «Омен-1»

ГОЛОС України

ЗАСНОВНИК — ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Головний редактор Сергій ПРАВДЕНКО.

РЕДКОЛЕГІЯ: Анатолій ГОРЛОВ, перший заступник головного редактора; Олександр БІЛИК, заступник головного редактора; Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ, оглядач, завідуючий відділом культури; Борис СИДОРЕНКО, заступник головного редактора; Анатолій СОЛОНСЬКИЙ, редактор відділу кореспондентської мережі; Віталій СУДДЯ, відповідальний секретар.

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-89-61; 441-89-46; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-44.

⊙ Рукописів не повертаємо.
⊙ Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

☆ Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
☆ За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Індекс 60955.

Загальний тираж 448.154

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50. Зам. 0311173.

1 2 3 4 5 6 7 8 9